

Julenissen om studenter og barnetro

Side 21

Tromsø Jazzklubb i medvind

Side 18

Arild Nyquists
"Nå er det jul igjen"
- 20 år etter

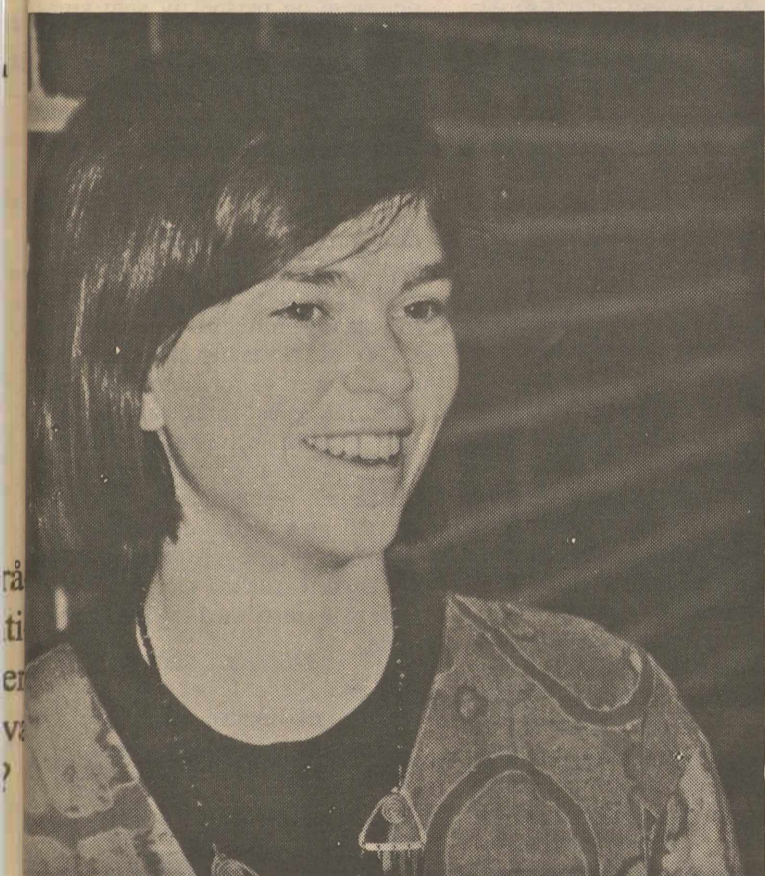
Side 16

Utropia

Studentavisa i Tromsø

Nr. 8, 1. desember 1992, 16.årgang

Meldt opp til mellomfag, får ikke ta eksamen

Tone Brekke er meldt opp til en mellomfagseksamen som ikke eksisterer. Universitetet satte igang mellomfag i Antikkens språk og kultur før KUF-departementet hadde godkjent søknaden. Søknaden ble avslått, og nå tar Brekke en lite verdifull eksamen i "Antikkens språk og kultur II", som ingen andre har tatt.

Klassisk-seksjonen ved ISL er i konflikt med instituttet om opplegget for Antikkens språk og kultur. ISL vil som språkinstitutt ikke gi studentene muligheten til å studere gresk og latinsk kultur uten også å fordype seg i språkdelen.

- Vi burde aldri vært en del av ISL, sier professor Synnøve des Bouvrie.

Side 9

Tone Brekke ler av saksbehandlingen til ISL. Hun ble lovet mellomfagseksamen før opplegget var godkjent av departementet.
Foto: Ingebjørg Tønnesen

Hardt liv på tundraen

Livet på tundraen kan være hardt. Svalbardreinen har ingen fiender annet enn kulda og mangelen på mat. I motsetning til norsk villrein er den en skikkelig enstøing, og går helst alene på beite.

Svalbardreinen er et svært interessant dyr i økologisk sammenheng, fordi man kan studere hvordan en bestand varierer uavhengig av for eksempel rovdyr og konkurrerende dyrearter. Ved avdeling for arktisk biologi har forskere studert svalbardreinen i flere år.

Side 13

Foto: Odd K. Dahle

SiTø vil ha avgift på klesvask

Ledelsen i Studentsamskipnaden har foreslått å innføre avgift på bruk av vaskemaskin ved alle studentboliger. Ifølge forslaget skal det koste 10 kroner per klesvask.

Forslaget møter sterke reaksjoner fra studentpolitisk hold, og oppfattes som en skjult husleieøkning.

Side 4

Prisaksjon mot Tromsbuss

På nyåret skal det settes i gang aksjon for billigere busspriser. Studentpolitikeren Johnny Dalmo er en av dem som har tatt initiativet til aksjonen. Han ønsker å sette fokus på ideer fra andre byer der en reduksjon av bussprisene har ført til økt trafikk og inntekter for busselskapet.

Side 6

Ti millioner ark papir

Universitetet bruker årlig cirka 10 millioner ark papir, og ingenting av det er resirkulert. Papiret som brukes er stort sett av en type som betegnes som "passe miljøvennlig". Begrunnelsen for ikke å bruke resirkulert, er at det i så fall måtte kjøpes fra utlandet. Mange institutt har prøvd resirkulert, med til dels dårlig resultat.

Side 5

Studenter uten sikkerhetsnett

Ensomhet, savn, usikkerhet og dårlig selvbilde er noe man vanligvis ikke forbinder med en students hverdag. Derfor kan det ofte føles desto verre for de studentene som sliter med slike problemer. Ens egen og andres forestillinger om "studentenes lykkelige dager" står ofte i sterk kontrast til harde virkeligheten bak masken.

Det gjelder kanskje ikke så mange, men like fullt er det viktig å ta på alvor det faktum at universitetsmiljøet gir svært liten mulighet til å fange opp, hjelpe og støtte studenter med personlige problemer. Livet kan være hardt for den gruppen studenter som ikke "fikser" studenttilværelsen, og ingen hjelper deg før du selv tar initiativ. Sammenlignet med alle andre studier og de fleste arbeidsplasser har universitetsmiljøet et svært dårlig utviklet "sosialt sikkerhetsnett", selv om behovet er stort.

Du skal ikke studere lenge ved Universitetet i Tromsø før du har skaffet deg en hel masse kjenninger, gjennom studier, fest og uteliv. Men forpliktende vennskap er en sjeldenhet. Av og til kan det føles som om du er "kompis" med noen og enhver, men sitter igjen uten egentlige venner når det gjelder.

Det kan virke om om det har utviklet seg en mentalitet som et speilbilde av universitetsstruktur og organisering. Universitetet forutsetter studenter som er selvstendige og trygge på seg selv. Studenten er sin egen herre - og sitt eget ansvar. Selv studiene må du ta ansvar for selv - og ingen bryr seg om hvordan det går med deg før den dagen du går opp til eksamen. Denne holdningen til det rent faglige smitter også over på den sosiale strukturen. Det forventes at du klarer deg selv på nær sagt alle områder av livet. Derfor er verken studenter eller ansatte i tilstrekkelig grad observante på at de man omgås med til daglig, kanskje sliter med store problemer. Og fordi de fleste studenter skifter fag og studier ofte, får man ikke anledning til å bli tilstrekkelig kjent med hverandre til å knytte nære bånd.

Nye studenter er spesielt utsatt. Uten ansienitet til å få plass i studentbolig må man gjerne bo alene på trang hybel, langt fra familie og nære venner, alene med alle de problemene som følger med å skifte bosted og studiested. Ryktet om det fine studentmiljøet i Tromsø viser seg å være helt ubegrunnet i virkeligheten (ryktene bygger antakelig på det aktive utelivet i sentrum, og på minner fra den tiden studentmiljøet var lite, oversiktlig og mer homogent enn i dag). Utover høsten kommer eksamenslesing og i tillegg mørketida, som oppleves spesielt ille når man er ny i byen og kanskje ny i Nord-Norge.

Løsningen for mange blir å gå på byen om kveldene, med et enormt pengeforbruk og nye frustrasjoner som resultat.

Det er universitetsstrukturen i seg selv som er årsaken til det manglende sosiale sikkerhetsnett. Så lenge universitetet drives etter de forutsetninger og premisser man har i dag, vil det fortsette å være slik. Men med den stadig økende tilstrømmingen av studenter vil problemene forsterkes og etterhvert bli synlig på overflaten.

Inntil videre er det opp til hver enkelt å forsøke å se at forpliktelsene overfor medstudenter går lenger enn bare til kollokvier og eksamensfester, det innebærer også noe så enkelt - og vanskelig - som å være medmenneske. Og fagansvarlige og forelesere bør på sin måte vise at det faktisk er mulig å være universitetsstudent som et helt menneske - ikke bare som en mottaker av faglig teori.

Nei til nytenkning

Nytenkning er antakelig et ukjent ord for disponent Løvhaug i Tromsbuss. I denne utgave kommer han med uttalelser som gir inntrykk av at investering og utvidelse fullstendig er strøket av dagsorden i bedriften. For ikke å snakke om at miljøvern tydeligvis er ukjent. Tromsbuss vil ikke innføre billige månedskort fordi man er redd for trafikkøkning, og selskapet tør ikke eksperimentere med prisene.

De kan jo risikere å begynne å tjene penger, og må kanskje til og med utvide bedriften.

Myten om labyrinten - og Universitetet

Kronikken er skrevet av Britt Kramvig i forbindelse med ISV's 20-årsjubileum. Kramvig er hovedfagsstudent i samiske studier/etniske relasjoner. Hun har også vært representant i instituttrådet og instituttstyret ved ISV i flere år.

Labyrinten på universitetsplassen samler de forskjellige bygg som utgjør universitetets virksomhet til EN enhet, og kan i så måte forstås som kjernen i den virksomhet som her bedrives.

Myten om labyrinten finner man igjen i mange lands folketro og fortellinger. Helten eller heltinnen skal gjennom labyrinten eller det forheksete slott, for så etter mange lidelser og forsakelser komme ut og finne det vidunderlige... Som sådan er labyrinten et uttrykk for de forventninger mange studenter kommer til Universitetet med.

Gjennom 20 år har det kommet reisende folk til Tromsø for å studere. De kommer fra Kame-run, fra Iran, fra Danmark og fra Sør-Norge. Men de fleste kommer fra Nord-Norge. Og de kommer inn i seminarrømmene med sine mangeartede erfaringer og drømmer - villig til, som helten i myten, å gjennomgå både lidelser og forsakelser, for å høste av de kunnskaper som finnes her, for å få inspirasjon og næring som deres egne tanker kan vokse og blomstre i.

Universitetets rolle i oppbyggingen av kompetanse i Nord-Norge har vært helt sentral. Dette vises igjen blant annet av de senere års statistikker over hvor hovedfagskandidater fra ISV i dag oppholder seg. Ungdom fra Nord-Norge som utdannes ved Universitetet, blir i hovedsak i landsdelen. Også mange av de som kommer andre steder fra, slår seg ned her når de er ferdige.

Samtidig har den forskning som har vært gjort på Universitetet - der folks liv og virke i lokalsamfunn har vært basis for kunnskapsproduksjon - vært helt sentral i utviklingen av en nordnorsk og samisk selvfølelse. Deler av lokale og ofte skjulte kunnskapssystemer har vært hentet frem og synliggjort. Og Universitetet har vært budbæreren mellom lokalsamfunnene og de sentrale maktenheter.

Universitetet i Tromsø har i motsetning til andre av landets universiteter valgt å holde enkelte av sine fagområder åpne. Man har valgt å gi de ungdommene som ønsker det, muligheten til å starte opp med et universitetsstudium. Dette har ført til at vi de siste tre-fire årene har hatt en fordobling av studenttallet. Denne utfordringen er tatt alvorlig, og insti-

tuttet har samarbeidet med studentene ved gjennomføring av endringer for å møte denne situasjonen. De store studentallene i forhold til tilgjengelige ressurser har ført til at de enkelte seksjonene har vært nødt til å gjennomføre en effektivisering av undervisning og veiledning, som forsåvidt også har vært helt i tråd med de signaler som gis fra departementet om hva som er "god" og "ønskelig" utvikling.

Men jeg lurer på om det ikke nå er på tide å stoppe opp og reflektere over hvilke konsekvenser disse omstillingene har for "heltene" våre. For kreativitet, drømmer og visjoner har dårlige levevilkår innenfor stramme formaliserte rammer, der effektivitetskriteriene er antall produserte kandidater og gjennomføringshastighet. Og dette kan lett føre oss inn i en situasjon der mange føler at de erfaringer og kunnskaper de bærer med seg inn på universitetet ikke er relevante erfaringer å bygge videre på.

Den verden man kommer fra må reflekteres i studierommene. Og Universitetets begreper om hva som er verd å begripe her i verden, og om hva som er fruktbart å bruke tid og krefter på, bør være i samsvar med den nysgjerrighet som drev heltene inn i labyrinten. Hvis ikke vil illusjonene om det vidunderligste briste. Og studentene vil, som Ibsens Nora, forlate Universitetet klokere, men kanskje fattigere enn da de kom.

Den største utfordringen vi fremdeles står overfor ligger i studiet av Nord-Norge som de tre stammers møte, og denne har i dag kanskje større relevans enn noengang. Etniske konflikter blusser opp over hele verden, og ved Universitetet i Tromsø har man en stor gruppe studenter med erfaringer fra nettopp en slik situasjon. Erfaring med hvordan folkegrupper gjennom århundrer har levd og utviklet seg ved siden av og i konflikt med hverandre. Dette er bevisst eller ubevisst en del av den ballast studentene har når de søker seg hit, og som Universitetet kan høste av gjennom utviklingen av gode perspektiver til å beskrive og forklare historien og de interetniske prosesser.

Vi må lære oss å ta ansvar for hverandre og samfunnsutviklingen generelt, både for å bli gode forskere og for å bli gode samfunnsborgere. Som studenter må vi ikke sitte i seminarrømmene og la foreleserne tenke tanker for oss som vi senere reproducerer.

Dette forutsetter at det finnes rom for refleksjon. Men dagens studiesituasjon sammen med de samfunnsmessige rammevilkår som studentene lever under, gjør at mange føler seg som passasjerer på et lyntog.

En kvinnelig medstudent kommenterte i forbindelse med ISV's 20-årsjubileum den frustrasjon hun følte ved å bli gjort oppmerksom på mangelen på kvinneperspektiv under jubileumsuken, og på Universitetet generelt - gjennom en avisartikkel. Hva er det vi gjør med oss selv når vi lever med et arbeidspress som gjør at vi på egen hånd ikke oppdager den skjeve fordelingen av deltakere og perspektiv som kommer til uttrykk i jubileumsuka? Hva slags studenter er vi blitt, når vi må gjøres oppmerksom på det gjennom avisene?

Jeg tror det er nødvendig å ta disse signalene alvorlig og reflektere over de konsekvenser dagens studiesituasjon gir. Fordi det er bestemmende ikke bare for hvilke studenter vi skal ha i fremtiden, men også for hva slags samfunnsdeltakere vi skal ha. Vi må ikke la den instrumentelle handlemtåten gå for langt, og la den etter Habermas' språkbruk "kolonisere" den sosiale livsverden. For Universitetet utdanner ikke bare administratorer, psykologer og forskere, det utdanner også fremtidens samfunnsborger og legger grunnlaget for det engasjement og den ansvarfølelse man bærer med seg inn i fremtiden.

Nytt Utopia annenhver uke

Forutsatt at avisa får de nødvendige støttemidler fra Student-samskipnaden over neste års budsjett, kommer Utopia etter nyttår til å gi ut ny avis hver fjortende dag, unntatt i forbindelse med ferie og eksamensavvikling. Første utgave kommer cirka 1. februar.

Vedtaket om hyppigere utgaver ble gjort av Redaksjonen i november. Det har lenge vært et ønske om hyppigere utgivelser, med tanke på at Utopia da i større grad vil være i stand til å bidra til å skape debatt om viktige forhold ved universitetet. Med hensyn til medarbeidere har vi kapasitet til utvidelsen, og vi håper vi blir tildelt de nødvendige økonomiske midler.

Utopia vil også skifte redaktørstab over nyttår, se side 12.

Utopia er et organ for studentene ved Universitetet i Tromsø.

Avisa gis ut med støtte fra Studentsamskipnaden.

Redaksjonens adresse:
Universitetet-UB, 9037 Tromsø.
Telefon (083)44283.
Ansvarlig redaktør:
Øyvind Eggen
Redaksjonssekretær:
Ma'ayan Murad
Fotoansvarlig:
Markus Hareide
Sivilarbeider:
Tomas Sætre

Redaksjon:
Ma'ayan Murad, Ingveig Holand Wahl, Erik Ødegaard, Anna Katarina Grova, Trine Monge, Siri S Berntsen, Heidi Bolstad, Anders Røeggen, Tore Vik, Sten-Rune Roland, Terje Thomsen, Snorre Sanner, Sarah C Sørensen, Robert Hagen, Ingrid Neerland Walseth, Jørn Søderholm, Kurt Seljeseth,

Marianne Tønnesen, Odd Kristian Dahle, Magnus Skaar, Jon Vold, Trine Hamran, Hilde Klemetsdal, Laila Unhjen, Henriette H. Jacobsen, Rune Dalheim, Nora Evensen, Jarle Johansen, Johnny Christensen
Layout, ombrekking:
Øyvind Eggen, Tomas Sætre, Marianne Tønnesen, Trine Monge

Repro og trykk:
Bladet Tromsø
Opplag: 4000

Annonser:
Annonsepris: Kr 5,- pr sp.mmm.
For annonser, kontakt redaksjonen.
Neste annonsedeadline:
25. januar 1993.

Instituttet som hatet sine studenter

Først en liten hverdags-historie fra Institutt for rettsvitenskap, instituttet som gjør alt de klarer for å hindre sine studenter i å utvikle livsglede, selvtilitt og faglige kvalifikasjoner. I disse dager har førsteavdelingsstudentene akkurat avlagt eksamen, og takket være iherdig innsats fra lærernes side vil nok strykprosenten ligge på et imponerende høyt nivå, som vanlig. Som kjent pleier jo IRV rett om det er gå av med sieren i den tradisjonsrike konkurransen mellom instituttene: Hvem får flest stryk blant grunnfagsstudentene?

Dette semesterets nye taktikk for å vinne konkurransen er imponerende: Hele siste uka før eksamen ble fylt med forelesninger og seminarer for å hindre eventuelle udisiplinerte studenter i å lese leksur på egen hånd. Prøveeksamen hører jo selvfølgelig med, og for riktig å gjøre den aldeles nyttig, ble den ikke levert tilbake til studentene før noen få dager før eksamen, slik at ingen fikk mulighet til å lære av sine feil. For riktig å sikre seieren, kom den klare beskjeden: Alle som har 3.0 eller dårligere på prøveeksamen, kan bare glemme alt håp om å stå på eksamen. Der røyk siste rest av selvtilitt.

Instituttet utviser forresten en utpreget grad av mistenksomhet overfor sine kjære studenter. Som for eksempel oppgavene som leveres inn til retting. Det kan jo nemlig tenkes den fryktelige mulighet at studenter leverer andres oppgaver i eget navn. Finnes det kanskje privatister som sniker til seg av instituttets kompetanse, ved å "låne" en students navn? Alle forholdsregler tas for å hindre dette. Som da klassen ble møtt med spørsmålet: "Hvem av dere er Svein? "Han" skriver for fint til å være gutt!

Stå på, IRV! Dere vinner suverent!

Lapper på do

Redaksjonens yndlingsdo har utviklet seg til å bli en farlig konkurrent til Utopia som universitetets ledende debatt- og formidlingsorgan. Her henger lapper med de merkeligste beskjeder. En dag i slutten av november var det denne som hang på døra:

- Du som tømte min gjenglemte sminkepong her onsdag 17. november. Vær så snill å levér det i biblioteket UB. Sånt er dyrt å kjøpe. Hilsen "irritert".

Det er fryktelig irriterende når folk stjeler ting man trenger. For eksempel når noen har tatt blyanten slik at du ikke får jobbet med fransk grammatikk den dagen.

Men hva i all verden trenger man en sminkepong til på universitetet?

Kanskje for å bedåre sensor.

Ved et senere besøk på samme do hang en annen lapp på døra. Teksten var noen slikt som dette:

- Hjelp, jeg har mistet ringen min som jeg er veldig glad i. Hvis noen finner den, kan du være så snill å levére den i ekspedisjonen på ISL. På forhånd takk.

Javel, tenkte Utopias utsendte, gikk inn, fant ringen på vasken, og gikk rett opp på ISL og gav beskjed om at ringen var funnet på nøyaktig samme sted som vekommentene hadde etterlyst den.

Noen dager senere finner den samme utsendte en ny lapp på den samme døra igjen:

- Takk du kjære, snille, ærlige menneske for at du levérte tilbake ringen min. Det er så godt å vite at det finnes ærlige mennesker i verden. Hilsen "glad".

JUSS?

4.avdeling juss-studenter søkes til nullstilling av IQ-apparater.

Henv. psykologi grunnfag.

Oppsøkende sosialtjeneste

Det ryktes at også Sosialtjenesten er innhentet av effektiviseringsbølgen har gått over til et nytt system for å øke antall konsultasjoner per dag med frustrerte studenter. Det nye i Sosialtjenesten er akkordbetaling, der sosialkonsulentene får betalt per klient. I allefall er det mye som tyder på dette. En av sosialkonsulentene er nemlig ved flere anledninger blitt observert under noe som ikke kan kalles annet enn oppsøkende virksomhet. På lesesaler, i seminarrom og andre sammenhenger har han stukket hodet inn, og lett etter triste ansikter. Han har til og med uoppfordret, og uten å presentere seg, spurt eksamenslesende studenter om de har trøbbel av noen art. Nærmest som en helårs studentversjon av julenissen: "Er det noen triste barn her?" brummer han sørgmodig, for så å kaste seg grådig over eventuelle deppa sjeler med sin terapi.

Stå på, sosialkonsulenter! På denne måten skulle det ikke ta lang tid før ventelistene til Sosialtjenesten igjen er fylt opp med deprimerede studenter.

Vi beklager

Vi beklager at vi under korrekturlesingen av dette nummer kom til å oppdage en fantastisk trykkfeil. Studentenes øverste talsmann, Studentrådsleder Geir Jarle var nemlig omtalt som **Gelt Jarle!** Enda en gang: Vi beklager.

Sykkel - igjen

Historien om den snille og naive Annema Rasmussen blir kanskje husket av en del av leserne - om hvordan Annema ble frastjålet sykkelen og håndveska, for deretter å oppleve det fryktelige å bli utsatt for en blotter midt i Storgata. Her kommer nok en sørgelig historie fra en stakkars students harde hverdag - og også denne gang er det Annema vi snakker om. Historien er sann.

La oss forresten innledningsvis nevne at Annema tok med seg en fin, færgirs sykkel hjemmefra Telemark, som erstatning for den frastjålne - og at den også ble stjålet for bare to uker siden. Men denne historien handler ikke om sykkelen - men om Annemas nyanskaffede Lada (et automobil-lignende kjøretøy fra øst).

Ladaen fikk Annema som en gave hjemmefra i sommer. Det er en 79-modell og tilsvarende utstyrt med rust og tekniske problemer. Men Igor, som Ladaen kalles blant venner, klarte overgangen til nordlige strøk over all forventning, rent bortsett fra røykutvikling fra hanskerommet og store problemer med veggrepet. Helt til denne spesielle dagen midt i november. Det hele startet med en times arbeid med å få Igor ut fra den islagte innkjørselen. I sin store frustra-

sjon gikk Annema ut av bilen, og smelte igjen døra av all kraft. Singeling. Der gikk vindusruta. En ny rute koster omtrent det dobbelte av bilens verdi og mange timers arbeid, så inntil videre kan man Annema godt innpakket i varme klær, i en lyseblå Lada uten vindu på førersiden, på sin vei til Breivika. Bikkjekaldt, men effektiv måte å våkne på.

Videre samme dag: På vei til Universitetet oppdaget Annema plutselig en voldsom røykutvikling fra panseret, men trodde det "bare" var radiatoren og kjørte videre. Først da hun skulle sjekke det hele etter ankomst Hovedgården, oppdaget hun at motoren brant. Hvoretter hun smalt igjen panseret og sprang. Brannen ga seg etterhvert, men Annema ble pent stående ved siden av Igor og stoppet andre parkeringslystne sjåførere: "Unnskyld, kan du være så snill å parkere et annet sted. Bilen min brenner nemlig". Men feilen ble fikset, og dermed var dagens problemer slutt. Det siste er bare flaks - senere samme dag parkerte nemlig Annema bilen sin ganske midt i Storgata et par timer - med nøkkelen i tenningen og knust førervindu! Flaksen reddet henne altså - for en gangs skyld.

Studentavisa for 15 år siden:

Intervju med ein av studentrepresentantane i samskipnadsstyret, Harald Fagerli.

Kor stor er husleigeauka og når kjem ho?

HF: For eit rom vil prisen gå opp frå 340 kr. til 415, for to rom vert prisen 815 kr. og for tre rom 905. Auka er plunlagt å gjelde frå 1.januar 1978. Det vert då to aukingar, den andre kjem i juli same år.

Kva tykkjer du at dette vil tyde for studentane i høve til bortebruarstipendet?

HF: Sjølv om det har vore prisstopp dette semesteret, syner det seg at bortebruarstipendet dekkjer ein mindre og mindre prosent av husleiga enn tidlegare. Men ein må hugse at intensjonane bak bortebruarstipendet er at det skal dekke meir-utgiftene ved å bo borte frå heimen.

Kva slags grunngeving har fleirtalet i styret for å gå inn for husleigeauke?

HF: Dei har ein tosidig argumentasjon, og har to direktiv å gå etter. Det første er at dei først ser på utgiftene, og så settar dei opp husleiga som salderingspost. Dette for å få eit budsjett med balanse. På den andre sida så har dei ein formålsparagraf som seier at det skal ytast velferd til studentane, tenester skal ytast gratis, eller så rimelege som mogleg.

Studentavisa i Tromsø, november 1977

SiTø foreslår:

AVGIFT

på bruk av vaskemaskin

Ørndalen-beboer Ari Theodor Josefson synes en avgift på 10 kroner for å få vasket klærne er en dårlig idé. - Det blir dyrt for barnefamilieene som kanskje vasker flere maskiner per dag, sier han.

Ledelsen i Studentsamskipnaden foreslår avgift på bruk av vaskemaskin ved alle studentboliger neste år. Det skal koste 10 kroner for vask, og 8 kroner for tørking, dersom ledelsen får det som de vil. Forslaget begrunnes med stor belastning og mye "uvedkommende" bruk, men er i praksis en rell økning i husleia. Boligavdelingen har nemlig millionunderskudd, men Samskipnaden "tør" ikke heve den ordinære husleia.

Av Øyvind Eggen
Foto: Tomas Sætre

- Flertallet i Studentrådet er sterkt i mot forslaget, og Studentutvalget kommer til å legge mye prestisje inn på at dette ikke skal innføres, forteller leder Geir Jarle Voldmo. Et lignende forslag ble også fremmet for noen år siden, men møtte stor motstand og ble ikke innført.

Ifølge forslaget skal betalingen innføres i februar ved de fleste studentboliger, men i mai ved Prestvatnet og juli ved Øvre Breivang. Samtidig med innføringen av auomater ønsker Samskipnaden å fornye "maskinparken" og ruste opp vaskerommene. Men "opprustningen" vil innebære en konsentrering av vaskemaskinene på Prestvatnet til et fellesvaskeri i første etasje i D-blokka, og fjerning av småmaskinene i Storskogåsen. Adgangen til vaskemaskinene skal begrenses til klokken 07.00 til 23.00.

Tyverier

Begrunnelsen for forslaget er mange tyverier og det man antar er misbruk av maskiner - det vil si at folk utenfra benytter seg av vaskemaskinene, særlig i Ørndalen. Dessuten ønsker man å "øke kapasiteten gjennom redusert bruk".

En innføring av vaskeavgift vil øke utgiftene drastisk for barnefamilier. Det er tydelig underforstått i forslaget at barnefamilier har egen vaskemaskin, noe som langt fra alltid er tilfelle.

2 vask pr. måned

I forslaget er det beregnet at hver student vasker klær mellom 2 og 3 ganger hver måned. Tallet er hentet fra andre studentsamskipnader. En uformell undersøkelse foretatt av leieboerutvalget på Storelva viste at hver student i gjennomsnitt vasket mer enn ti ganger i måneden. Et eksempel fra Ørndalen er en tobarnsfamilie som prøver å leve miljøbevisst, og derfor bruker tøybleier. De vasker 16 ganger i uken.

Med de forutsatte 2-3 vasker i måneden vil vaskeavgiften tilsvare en husleie økning på 1-2 prosent, eller nesten 500 kroner i året. Dette vil eventuelt komme i tillegg til den foreslåtte leieøkningen på tre prosent på de fleste studentboliger.

Husleieøkning

- Vaskeavgift må oppfattes som en økning i husleia fordi Samskipnaden tar bort et tilbud som nå er inkludert i leia. Leiekontrakten for leietakerne er to år, og et spørsmål er om Samskipnaden har anledning til dette midt i leieperioden, sier Studentrådets sekretær Are Holand.

- Jeg kan på ingen måte se hvordan Samskipnaden kan legitimere å innføre vaskeavgift ved studentboligene, når husleia er allerede så høy i Tromsø i forhold til andre læresteder, sier SR-leder Geir Jarle Voldmo.

- Ifølge leiekontrakten har man dessuten ikke lov å innstallere sin egen vaskemaskin uten tillatelse, sier han.

Nøakternt budsjett fra Samskipnaden

Administrasjonen i Samskipnaden har i sitt forslag skissert et meget nøakternt budsjett for 1993. Det har ennå ikke blitt behandlet av styret, men ifølge økonomisjef Helene Knoph Larsen vil det etter alt å dømme bli vedtatt i henhold til forslaget. Spesielt verd å merke seg i forslaget, er at tilskuddet til sosialtjenesten blir redusert med 6000 kroner. Til Bolighjelpa og andre "Gode formål" blir det imidlertid bevilget 108.000 kroner mer enn i år. SiTø har budsjettet med et overskudd på 500.000 kroner, men innrømmer at dette er noe optimistisk.

Av Jørn Söderholm

De såkalte "uteavdelingene", det vil si bolig-, barnehage- og kantineavdelinga sammen med Sosialtjenesten, har totalt fått en økning i sine bevilgninger på fattige 1,8 prosent. Til sammenligning ligger det i statsbudsjettet en inflasjon på vel 2 prosent. Tilskuddet til sosiale og kulturelle tiltak for studenter er foreslått økt med 8 prosent, tilsvarende økningen i semesteravgifts-inntekten.

Redusert realbudsjett

Studentenes sosialtjeneste må nok belage seg på å stramme inn livreima minst ett hakk i året som kommer. Samskipnaden har nemlig i sitt forslag opprettholdt dagens kronebeløp på de fleste pos-

tene, og redusert noen. Det er ikke blitt gitt kompensasjon for sosialtjenestens utgiftsøkning. Det betyr at neste års realbudsjett er lavere enn årets budsjett.

- For et par år siden fikk Sosialtjenesten øket sine bevilgninger kraftig på grunn av omlegging av tjenesten. Denne økningen skulle imidlertid ikke være varig, og dette er en del av den suksessive nedskjæring som har vært avtalt, sier direktør Vidar Bakken i Samskipnaden.

Økte barnehagesubsidier

Barnehageavdelingens tilskudd fra staten blir øket tilsvarende generell prisstigning. Det samme gjelder det kommunale tilskuddet. Kommunaldirektøren har imidlertid budsjettet med en økning av foreldreavgiften med 60

kroner i måneden, til 2 460 kroner. Samskipnaden mener imidlertid at dette ikke skal gjelde studenter. Derfor foreslår SiTø å opprettholde foreldreavgift på 1750 kroner i måneden for studenter. Dermed må Samskipnadens subsidier økes med 60 kroner i måneden pr. plass. Det fører til at barnehagesubsidiene blir fastsatt til 150.000 kroner for 1993.

Rentesubsidier mangler

Boligavdelingens budsjett innebærer et underskudd på 1.862.500 kroner. Det store underskuddet skyldes først og fremst store finanskostnader på de boliger som Samskipnaden eier. Disse kostnadene utgjør hele 59 prosent av SiTø's totale kostnader. Det er først og fremst boligprosjektet i Ørndalen som har forårsaket de store finans-kostnadene i budsjettet. Prosjektet ble på grunn av den vanskelige boligsituasjonen finansiert av ekstraordinære statstilskudd. Dette skulle imidlertid Universitetet være med på å dekke gjennom rentesubsidier. Dette har ennå ikke skjedd, og det har ført til at rentekostnadene har blitt svært høye.

- Dette er en litt vanskelig affære som vi ligger i forhandlinger med universitetsledelsen om,

sier Vidar Bakken. Han tilføyer at man venter en snarlig avklaring av dette forholdet. De høye utgiftene og det store underskuddet fører imidlertid ikke til noen vesentlig økning av husleien for Samskipnadens boliger. I forslaget budsjetterer SiTø med en økning på rundt 3 prosent for alle boligene bortsett fra hyblene i Ørndalen. For disse foreslås en økning på 2 prosent.

Økonomisk "redningsvest"

SiTø's økonomiske "redningsvest" er kantinen. Kantineavdelingens budsjett er gjort opp med et overskudd på vel 1,3 millioner kroner. I budsjettforslaget sier Samskipnaden at et så stort overskudd er nødvendig for å klare det beregnede overskuddet på en halv million. Det er ikke budsjettet med noen prisøkning i kantinen, men man har forutsatt en viss volumøkning i omsetningen.

Sivilarbeider i TSI, og Utopia annenhver uke

Den såkalte post 76, det vil si tilskudd til sosiale og kulturelle tiltak for studenter, er øket med 8 prosent. Dette kommer først og fremst Tromsøstudentenes idrettslag (TSI) og Utopia til gode. TSI har fått øket sine bevilgninger med

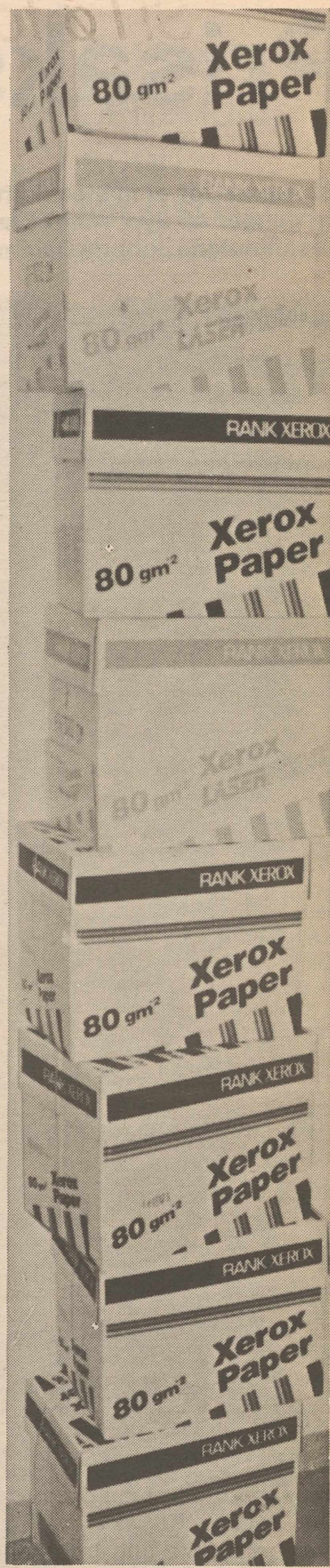
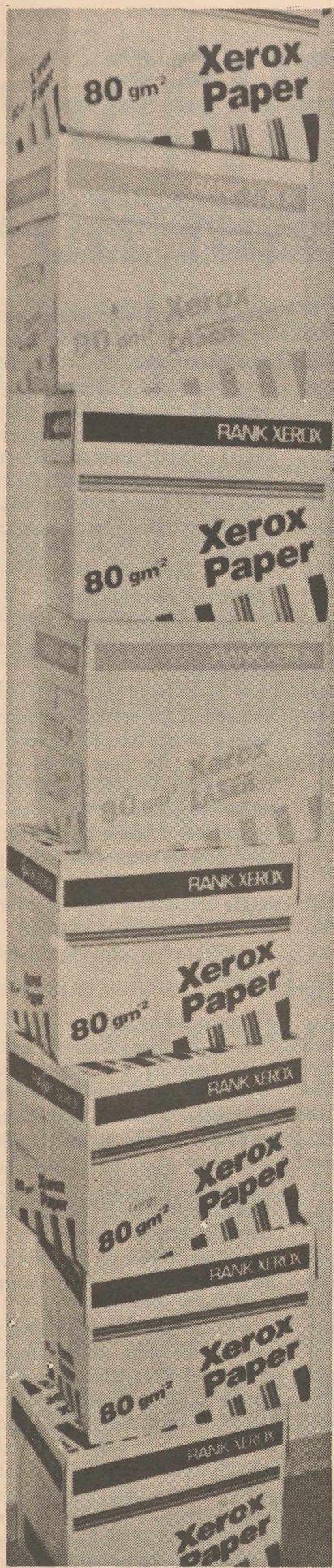
61.000 kroner. Disse midlene skal brukes til å "ansette" en sivilarbeider til å ta seg av administrasjonen i TSI. Utopia har fått en tilsvarende ekstrabevilgning for å gi ut avis annenhver uke i 1993. Ekstrabevilgningene dekker ekstra trykkekostnader og den nyopprettede stillingen som kulturredaktør.

Studentutvalget har i budsjettet fått øket sine bevilgninger med 16.000 kroner, til 412.000 kroner. En post på budsjettet som har betegnelsen "Diverse (Bolighjelp - gode formål)" har blitt øket med hele 108.000 kroner, og er foreslått til 133.000 kroner. Dette er imidlertid bare snakk om en "sekkepost" som skal fordeles på de andre postene under den endelige behandlingen, ifølge Vidar Bakken.

Reduksjon i helsefondet

Tilskuddet til helsefondet er i forslaget redusert med 50.000 kroner, til 350.000 kroner.

- Sett i sammenheng med økning i semesteravgiftsinnkomsten er dette en meget betenkelig utvikling. Det mener studentrådsleder Geir Jarle Voldmo, som imidlertid er positivt innstilt til budsjettet sett under ett.

Ti millioner papirark

- og ingen av dem er resirkulert!

Universitetet kjøper inn cirka 10 millioner ark årlig. Ingen ting av dette er resirkulert. Det finnes heller ingen faste rutiner for å redusere Universitetets papirforbruk.

Av Marianne Tønnessen
Foto: Ingebjørg Bondevik Tønnessen

- Resirkulert papir må vi importere fra Tyskland, og det syns jeg vil være litt for drastisk for norsk næringsliv, sier innkjøpsjef Arnfinn Heitmann. Universitetet har imidlertid nesten sluttet med klorbleka papir, og kjøper nå stort sett Rank Xerox miljøpapir. Dette er en papirtype som Naturvernforbundet stempler som "Passe miljøvennlig." Det brukes ikke klor i framstillingsprosessen, men utslippet av organisk materiale er opptil fem ganger så stort som for de utenlandske konkurrentene.

"Resirkulert lukter stygt"

Det er de enkelte institutt som står for papirinnkjøpene, og papirpolitikken variere

dermed litt fra institutt til institutt. De fleste instituttene har prøvd resirkulert papir, men med dårlig resultat. Erfaringen er blant annet at det ble problemer i kopimaskina, at det ikke kunne arkiveres, at det var tungvint eller at det lukta stygt. Det er stort sett lenge siden disse resirkulerte papirtypene ble prøvd ut.

Noen faste rutiner for å redusere papirforbruket finnes ikke på Universitetet, selv om det ofte trykkes på begge sider av arket.

Mangel på miljøpolitikk?

Norges Naturvernforbund peker på at det stadig kommer nye og bedre typer resirkulert papir, og at kopimaskinene blir bedre også. Det siste nye fra de norske papirprodusentene er en papirtype med blanding av resirkulert og nytt papir.

- Det kan virke som Universitetet mangler en overordnet miljøpolitikk på dette området, sier Stig Ulvang fra Naturvernforbundet i Tromsø, -og hvis norsk papirindustri ikke kan produsere resirkulert papir, så synes jeg det bør kjøpes fra utlandet. Dette ville dessuten være et sterkt signal til de norske produsentene.

Ingen resirkulering

Papirsøppelet fra Universitetet blir ikke sendt til resirkulering. Dette skyldes at det ikke finnes noe mottakerapparat for papiravfall i Tromsø. Kommuncen arbeider imidlertid med en handlingsplan for kildesortering av avfall. Denne planen er nå til behandling i formannskapet.

Det finnes papp- og kartongmottak i Tromsdalen, og dit sender Universitetet det meste av denne typen avfall.

Avfallssortering på studentboligene?

Papiravfall, glass og matrester. Idag havner alt på samme dynga. Det finnes ikke annen type kildesortering på studentboligene enn en glasscontainer på Storskogåsen. Kommunen skal imidlertid snart vedta en handlingsplan for avfallssortering, og i løpet av 1994 kan vi få anledning til å sortere søppelet.

Av Marianne Tønnessen

Det er satt igang et prøveprosjekt for avfallssortering i Tromsdalen. Resultatene fra dette vil

brukes når ordninga skal innføres i hele kommunen, noe som vil skje i løpet av 1994 hvis alt går etter planen.

Inntil da må studenter som ikke bor i Tromsdalen nøye seg med å slenge alt i samme søppelkasse, eller ta med seg det ferdigsorterte avfallet på "Golanhøyden", det nyåpnede søppelfyllingsanlegget i Tromsdalen. Her finnes containere for det meste: glass, møbler, skrapjern, tekstiler, trevirke, papp, kartong og spillolje.

Store i ord, små i handling?

Idag finnes det en glasscontainer på Storskogåsen. Jonny Lakselv i kommunen forteller at det tidligere har vært glasscontai-

nere på andre studentboliger, som ble plassert dit etter påtrykk fra studentene. Men disse ble fjernet da det viste seg at det omtrent ikke ble kastet glass i dem. -Vi prioriterer nå å sette opp glasscontainere ved butikker og kjøpesentra, og studenter går vel også til slike steder, sier han.

Studentrådet på banen

Thomas Sandvik og Studentrådet har gått inn for at Samskipnaden skal innføre kildesortering av avfallet på studentboligene. De ønsker at Tromsø kommune skal stille mottakerapparat til disposisjon slik at ordningen kan settes igang fra våren av. Hvorvidt Samskipnaden får kommunen med seg på dette, gjenstår å se.

Idag havner alt avfall på samme dynga.

Foto: Arkiv

Prisaksjon mot Tromsbuss

630 kroner for et månedskort på bussene i Tromsø er mer enn fire ganger så dyrt som i Steinkjer og Namsos. Studentrådsrepresentantene Johnny Dahlmo og Geir Ove Ystmark synes både

månedskortene og 50-klippkortene er for dyre. De skal sette i gang en aksjon for billigere busspriser på nyåret. Selv bruker Dahlmo bil. Ystmark går de to kilometrene til Universitetet.

Jonny Dalmo er initiativtakeren til en aksjon mot de høye bussprisene.

Av Tomas Sætre (tekst og foto)

Dahlmo og Ystmark setter spørsmålsteget ved om dette er en prispolitikk Tromsbuss tjener på.

- Det er mulig de ser studentene som økonomiske melkekuer, mens de høye prisene i virkeligheten kanskje skremmer bort studentene fra å ta buss når det ikke er absolutt nødvendig, sier de.

I Nord-Trøndelag reduserte man i 1989 bussprisene kraftig, og man innførte upersonlige månedskort (slik at flere i teorien kan dele et kort) til en pris av 150 kroner. Dette førte til at antall passasjerer økte kraftig, men man trengte likevel ikke å kjøre flere avganger. Dermed fikk busselskapet utnyttet kapasiteten sin bedre og tjente faktisk mer penger enn før.

Tromsbuss vil ikke

- Denne taktikken er foreslått for mange av Norges busselskaper, men argumentet som ofte brukes mot økt tilbud og senkede priser, er at man må kjøpe inn flere kjøretøy. Det er et absurd argument. Buss-selskapene må være de eneste bedriftene i landet som ikke vil ha en utvidelse av sitt eget firma, sier Ystmark.

Påstanden blir bekreftet av disponent Ole Jakob Løvhaug i Tromsbuss. Han ser det ikke som noen fordel at studentene bruker bussen mer enn de gjør i dag.

- Hvis vi innfører billige månedskort, er jeg redd vi ville få så stor trafikkøkning at vi måtte kjøpe inn flere busser og ansette minst én ny sjåfør.

- Om vi skulle eksperimentere med bussprisene og få et milliontap på det, ville det være oppsigelsesgrunn for meg, sier han.

Han ønsker seg reduserte priser, men føler seg bundet på hendene av Fylkeskommunen i denne saken.

- I Nord-Trøndelag blir busselskapet subsidiert med 45 pro-

sent av fylkeskommunen, mens vi bare får 17 prosent fra Troms fylkeskommune. Så vi har aldri noe overskudd å satse med, sier han. Det må en politisk beslutning til for å forandre busstilbudet så radikalt som i Steinkjer eller som i Sveits, der myndighetene har lansert store kollektivpakker med begrensninger i privatbiltrafikken.

20 % av studielånet

Johnny Dahlmo tror det er et problem at studenter kvier seg for å bruke buss.

- Hvis man bor på Storelva studentboliger er man nesten avhengig av å ta buss til universitetet. Da kan det være aktuelt med månedskort, men man må bruke nesten 20 prosent av studielån og stipend for å skaffe seg det. Selv kjenner jeg flere som sitter på Storelva og leser, og sjeldnest mulig bruker sine klippekort for å dra på Universitetet, sier han.

- Slikt er en berøving av handlefriheten.

Aksjon på nyåret

I registreringsuka etter nyttår satser Dahlmo på at Studentrådet skal foreta en spørreundersøkelse for å finne ut hvor mye studentene bruker bussen og om de ville bruke den oftere om prisene blir rimeligere. Hvis det kan vises til at det blir lønnsomt for busselskapet å sette ned prisene, vil de legge fram tallene for Fylkeskommunen og Tromsbuss for å kreve et billigere busstilbud.

- Dette burde være en opplagt suksess når man sammenligner med Nord-Trøndelag. Samtidig ser vi at Norsk Studentunion i Bergen jobber med en lignende kampanje. Der i byen er allerede månedskortprisen på 380 kroner som er nesten halvparten av hva man må betale i Tromsø. Likevel har de tro på at de kan få argumentert fram en ytterligere rabatt for studentene, avslutter Dahlmo.

Viten - vilje - vilkår:

10 år med kvinneforskning

Det var festtalene som dominerte da Norsk Allmennvitenskapelige Forskningsråd (NAVF) sitt kvinnesekretariat feiret 10-års jubileum i Oslo i begynnelsen av november. Viten-Vilje-Vilkår var navnet på konferansen som samlet deltagere fra hele landet. Festtaler er en selvfølgelig del av et jubileum, men det ble også satt av tid til å gjøre opp status - og ikke minst legge opp strategier for framtida.

Av Trine Monge

Den viktigste oppgaven i tida som kommer, er å legge forholdene til rette for kvinneforskning i den nye forskningsorganisasjonen Norsk Forskningsråd som starter opp 1. januar. Norsk Forskningsråd blir en sammenslutning av fem av de nåværende forskningsrådene.

De sto i kø ved talestolen for å ytre sin mening om kvinneforskningen og dens plass i og utenfor Akademia. Både store og små størrelser i det vitenskapelige miljøet hadde sitt å si. Det ble mye ord, og ingen konkrete planer for handling, bare oppfordringer til å ta affære for å gjøre kvinneforskningen enda mer kjent og nødvendig i samfunnet generelt.

Tidligere statsråd Inger Louise Valle var en av dem som var invitert til å si sin mening. Hun la vekt på at det er viktig å styre kvinneforskningen til områder der behovet for kunnskap er størst, og hvor det i dag er problemer forbundet med kvinnesituasjonen. Nøkkelen her ligger i å velge ut disse områdene; hvordan skal vi velge, og hvem skal foreta valgene, var hennes retoriske spørsmål til forsamlingen.

Kvinneforskningen mer akseptert

Kvinneforskningen i Norge er bedre organisert, har kommet lenger og er mer akseptert i Norge enn i resten av Europa. Men det som mangler i Norge, er mulig-

heten til å avlegge eksamen i faget "kvinnestudier". Det kan man gjøre i England, og i USA og Canada er kvinnestudier mer integrert i undervisningen. Det har den effekt at kommende generasjoner blir mer interessert i kvinnestudier fordi det blir en naturlig del av studiene deres.

- For å komme enda lenger i Norge, trenger vi et overordnet organ som kan ta avgjørelser over hodet på de som ikke er interessert i å synliggjøre kvinneforskningen. Dette organet kan også bidra til å bedre kvinners ansettelsesvilkår, mente Gerd Bjørhovde, professor ved Institutt for språk og litteratur i Tromsø.

Gråta into - forskal

Kvinneoppøret ved Universitetet i Tromsø ble også tatt opp på konferansen. Haldis Valestrand var en av talerne. Hun la vekt på at kvinneforskningen er marginalisert og at den utdefineres så lenge den ikke integreres i alle fag.

- Da vi kvinner kom inn som forskere i det vitenskapelige miljøet, ble vi oppfordret til å forska - inte gråta. Nå har vi forsket og forsket, vi har bekjempet gråten og trodd vi skulle klare det bra. Men det har ikke hjulpet. Det må vi ta konsekvensen av og nå må det endring til, mente Valestrand.

Hva den endringen består i? I første rekke som Anne Lise Hilmen sa om det nye NORSKINGSRÅDET: Det MÅ og SKAL invaderes!

KUF-komiteens innstilling: Stopper forslag om månedlige utbetalinger

Forslaget om månedlige utbetalinger på studielånet stoppes. Ordningen med 50% studentmoderasjon på reiser over 150 kilometer opprettholdes. Studiestipendet økes med 61 millioner kroner. Dette er de viktigste endringene KUF - komiteen fore-

Av Magnus Skaar
Tegning: Erik Odegård

- Jeg er glad for dette, og vil rette en honnør til alle som har støttet opp om 50-øre aksjonen og til dem som jobber sentralt i Oslo, sier Studentrådsleder Geir Jarle Voldmo. Det hadde vært ønskelig med litt høyere stipend, men vi har fått gjennomslag for de tingene som er viktige, understreker han.

Studentene blir hørt

Et medlem i KUF-komiteen skal ha sagt at NSU har hatt stor innflytelse i denne saken. - Det er svært gledelig at man tar til etterretning hva studentene sier og mener, sier en fornøyd June Knut-

sen i NSU sentralt. Selv om vi ønsker bedret stipendiering er dette et skritt i riktig retning. At komite-innstillingen var enstemmig, viser at politikerne har tatt til vett, avslutter Knutsen i velkjent nordnorsk stil.

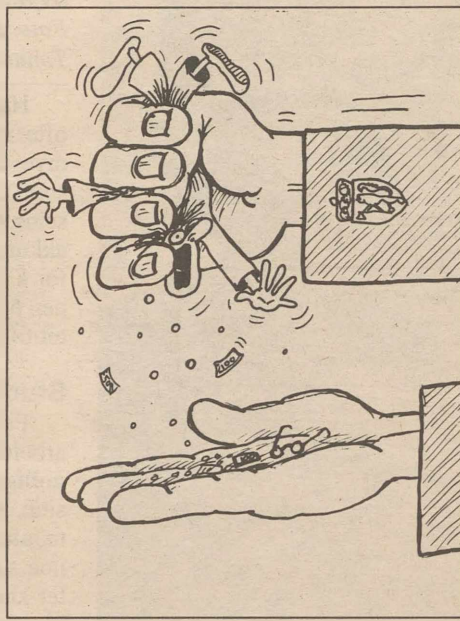
Venter på Magistad-utvalget

I sin innstilling understreker komiteen at den ikke vil foreta strukturelle endringer før den får en helhetlig gjennomgang av studiefinansieringen. Det betyr at forslagene i Statsbudsjettet eventuelt vil bli vurdert på nytt når Magistad-utvalget legger frem sin Stortingsmelding neste år, og at spørsmålene om månedlige utbetalinger på studielån behandles da.

slår i forbindelse med Statsbudsjettet. Alt tyder dermed på at studentenes 50-øre - aksjon og "stopp tyven" - kampanje har fått de travle byråkrater i Oslo-gryten til å våkne.

Ap studentenes fiende

Komiteens innstilling om en stipendøkning på 61 millioner kroner betyr at Sp og KrF fikk sitt forslag gjennom, og at stipendandelen (13% i dag) øker med omlag 1%. Men de fleste partiene ville i utgangspunktet øke stipendene mer enn det sentrumpartiene gikk inn for (SV 275 mill., H og Frp 206 mill. kroner). Ap var alene om å foreslå null økning i kostnadsnormen for studentene.

Rektor-, styre- og rådsvalg:

Ingen overraskelser

Rektorvalget i forrige uke brakte ingen overraskelser. Ole D. Mjøs ble gjenvalgt uten motkandidat, og Tove Bull, ISL, ble med klart flertall gjenvalgt til prorektor. Egil Egeberg, ISL, stilte som motkandidat til prorektorstillingen.

Av Jørn Söderholm

- Det viktigste satsingsområde i den neste treårsperioden er å bygge ut et godt studiemiljø, me-

ner Ole D. Mjøs. - Vi må forbedre både student-, undervisnings- og forskningsmiljøet, presiserer han. Han mener dessuten at Barentsutvekslingsprogrammet, eller

"Erussmus", vil bli bygget ut i tiden som kommer og at Universitetet skal være en slags "døråpner" mot nordvest-Russland, også for andre undervisningsinstitusjoner i landsdelen. Fra de vitenskapelig ansatte ble følgende representanter valgt til Universitetsstyret: Tor Dahl, Anders Klemetsen og Gunn Kristoffersen. Det teknisk-administrative personalet valgte Oddvar Bogetvedt og Tove Marienborg, mens studentene valgte Ingrid P. Olsen og Tord Morten-

sen til sine representanter i styret. Universitetsrådet består av instituttlederne sammen med 14 valgte representanter. Fra de faste vitenskapelige ble Tore Torske, Einar Niemi, Inger Marie Holm-Olsen og Unni Spæren valgt. Elin Mortensen og Jakoba Weber representerer de midlertidig vitenskapelig ansatte. Studentene valgte Katrine Wold, Bjørn Nilsen, Johnny Dahlmo, Målfrid Larsen og Hilde Moholt til sine rådsrepresentanter.

Ny PSIO-leder fra Tromsø

Av Jørn Söderholm

Beate Larsen ble i høst valgt til leder i Psykologistudentenes Interesseorganisasjon, PSIO.

- Omorganiseringen av psykologistudiet og EF/EØS-problematikken er de viktigste arbeidsområder for PSIO i tiden som kommer, mener Larsen og sier til Utopia at psykologistudiet i Tromsø blir kvitt sin stebarnstatus når studiet i januar 1993 blir underlagt Medisin og Helsefag.

Beate er 23 år gammel og hun har sine røtter i Molde og Lenvik i Sør-Trøndelag. Hun er i disse dager i ferd med å avslutte første avdeling av embedsstudiet i psykologi. Hun mener at Tromsømodellen av psykologi-studiet er bedre enn modellene i Bergen og Oslo, selv om man i Tromsø sliter med en del barne-sykdommer.

Psykologi og politikk

PSIO er psykologistudentenes interesseorganisasjon. Organisasjonen er studentenes talerør overfor universitetsledelsen i Oslo, Bergen, Trondheim og Tromsø, og overfor de sentrale politiske myndigheter.

- Mitt inntrykk er at både administrasjon og myndigheter anerkjenner PSIO som et seriøst organ, sier Larsen. - I praksis viser det seg også at organisasjonen har reell innflytelse: En av de sakene

vi har bidratt til å få gjennom, er opprettelsen av et embedsstudium i Trondheim. Undervisningsmyndighetene har nå i høst vedtatt å opprette et slikt studium, og vi har sammen med Norsk Psykologforening vært pådrivere for dette vedtaket, understreker hun.

- Myndighetene er nødt til å høre på oss fordi vi representerer en spesialisert gruppe og fordi vi jobber svært aktivt, hevder Beate Larsen. Hun er svært opptatt av den pågående debatten om EF/EØS.

- Andre land i Europa har en psykologutdannelse som er 3-4 år kortere enn den norske. Det betyr naturlig nok at kvaliteten på den norske utdanningen er høyere, og at vi i høyeste grad er konkurransedyktig. Likevel vil en europeisk tilnærming føre til at vi i Norge må kutte ned på praksisperiodene for å komme nærmere den utdanningstiden resten av Europa opererer med, mener hun.

Stebarn

- Psykologistudiet har til nå hatt en slags stebarnstatus ved universitetet. Psykologi burde vært eget institutt, men er underlagt Institutt for Samfunnsvitenskap. I tillegg er vi forvist til Åsgård, og det har ført til at vi har blitt har blitt en asosial, fremmed gruppe i forhold til de andre studentgruppene, påstår hun. Dette er imid-

Beate Larsen er valgt til leder i Psykologistudentenes Interesseorganisasjon

lertid i ferd med å bedre seg:

- Når psykologi nå blir et eget institutt underlagt MH, vil vi antakelig få det bedre økonomisk. Dessuten fører det til at vi kommer i bedre kontakt med et fagområde vi vil måtte samarbeide

tett med i arbeidslivet, påpeker Larsen.

- En annen fordel er at vi får benytte oss av MH's omfattende kontaktnett når vi skal skaffe oss praksis-avtaler med helseinstitusjoner i landsdelen.

SU-sekretær behandler egen lønnsøkning

Av Jørn Söderholm

Are Holand, sekretær for Studentutvalget (SU), har fått innvilget lønnsøkning av SU. Holand hadde selv behandlet saken, og skrevet saksfremstillingen SU la til grunn for vedtaket. Ifølge reglementet skal Studentrådet (SR) fastsette sekretærens lønn, men SR har aldri behandlet denne saken.

- Studentutvalget tar alle daglige, administrative avgjørelser, og har i dette tilfellet bare tolket den lønnsstigen jeg i ble ansatt i, sier Are Holand til Utopia.

- Er ikke dette et overtramp av forvaltningslovens habilitetsbestemmelser?

- Jeg har framsatt et krav om høyere lønn overfor min arbeidsgiver, et krav som er blitt tatt til følge, hevder Holand.

Reglementet for Studentorganene sier at fastsettelse av sekretærens lønn skal foretas av SR. Studentutvalget (SU) er forberedende organ for Studentrådet, og har i dette tilfellet fattet en avgjørelse det ikke har adgang til ifølge reglementet. Studentrådets hjemmel for denne og tidligere lønnsøkninger, er utlysningsteksten Holand ble ansatt i forhold til. Av denne teksten går det fram at sekretæren skal gå inn i en lønnsstige fra lønnstrinn 6-10 i statens regulativ. Studentrådet har imidlertid aldri fattet noe vedtak om dette, og i SU har man bare fulgt opp denne teksten.

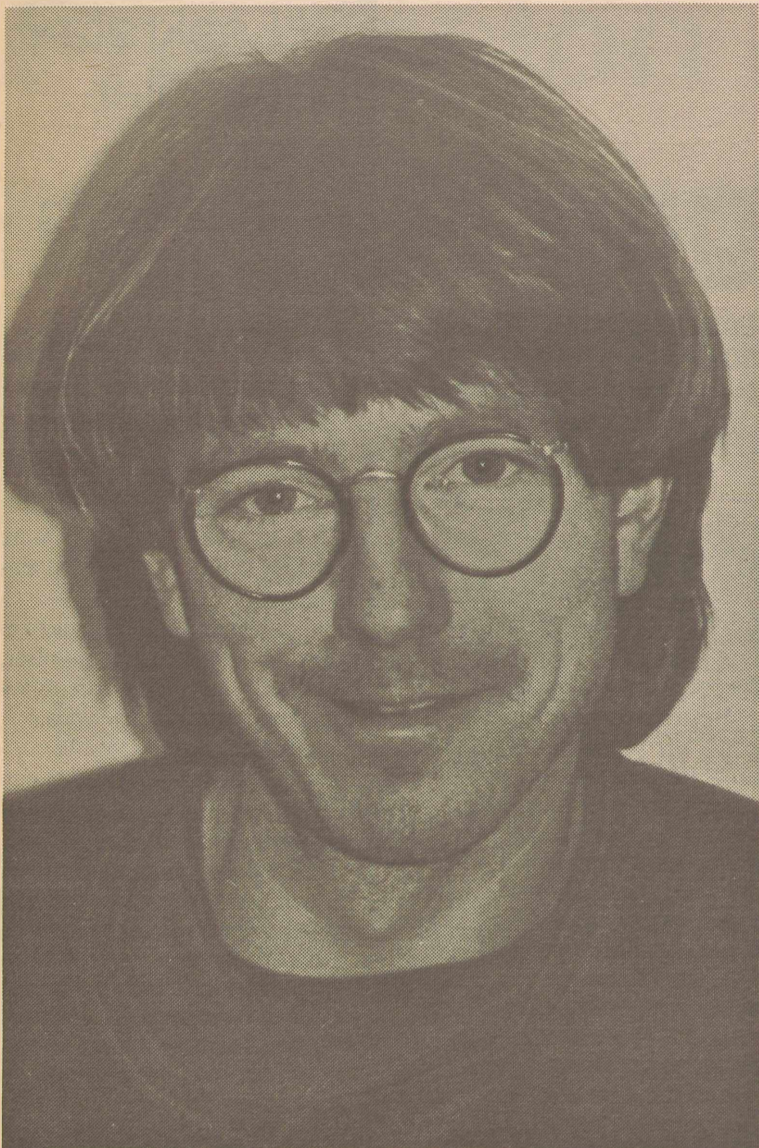
- Reglementet ble vedtatt etter at Holand ble ansatt, derfor har vi ikke behandlet lønnen hans i forhold til dette reglementet, sier Johnny Dahlmo i Studentrådet.

- At sekretæren selv har behandlet denne saken er betenkelig, men Studentutvalget er ikke underlagt Forvaltningsloven. Derfor er dette fullt juridisk holdbart, mener han.

Nedpsyking av jusstudenter

- De som har fått 3.0 eller dårligere på prøveeksamen, må bare innse at de vil få problemer med å stå på eksamen.

Dette var beskjeden 1.avdelingsstudentene på jus fikk uka før eksamen, en uke som var fylt med repetisjonsforelesninger, seminar og gjennomgang av prøveeksamen og oppgaver. I tillegg til begrenset oppmuntring av de kommende juristene, har også IRV (Institutt for rettsvitenskap) blitt kritisert for treg tilbakelevering av oppgaver. Prøveeksamen ble avholdt den 5. november. Fire dager før eksamen hadde ikke alle eksamenskandidatene fått denne oppgaven tilbake. En oppgave som 1.avdelingsstudentene leverte inn den 16. oktober, ble ikke levert tilbake før den siste uken før eksamen i begynnelsen av desember. Her forekom det også at en av studentene ikke fikk sin oppgave tilbake. Instituttet beklaget seg, men sa at de "ikke kunne finne oppgaven".

Stadig flere studenter har problemer med motivasjonen, forteller psykolog Morten Pedersen ved studentenes Sosialtjeneste.

- Studentene for mye på byen

Motivasjonen på bunn-nivå

- Stadig flere studenter har problemer med motivasjonen. Studiene blir for lite prioritert, og dette oppdager en del litt for seint, sier psykolog Morten Pedersen ved Studentenes sosialtjeneste.

Av Anne-Grete Sandaune
Foto: Ingebjørg Bondevik
Tønnessen

Han mener at lite motivasjon ofte medfører at det brukes for mye tid på sosiale aktiviteter - som for enkelte vil bety en del seine kvelder på byen. Det gir ikke akkurat det beste utgangspunktet for å komme seg opp om morgenen og innfinne seg på universitetet til rett tid.

Studier eneste alternativ

Pedersen ser på situasjonen på arbeidsmarkedet som en av flere mulige årsaker til en slik situasjon. Studier er for noen det eneste alternativet til arbeidsløshet, noe som allerede i utgangspunktet kan bidra til motivasjonsproblemer. Siden universitetet i Tromsø stort sett er det eneste stedet med tilbud om høyere ut-

danning som fortsatt er åpent for alle som er kvalifisert, er det her sannsynlig at man lettere merker slike tendenser enn en del andre steder. Dette fordi en lettere vil fange opp noen av dem som ikke er særlig motivert for å studere, men som ikke har noe bedre å gjøre.

Ikke alle glir inn i miljøet

Likevel, i følge Pedersen er studier som en slags "nødløsning" bare en av flere mulige årsaker til at flere har motivasjonsproblemer. Han mener at manglende innsats også har sammenheng med trivselen til den enkelte student, og sier at en del av de som henvender seg til sosialtjenesten rett og slett har problemer med å finne seg til rette i universitetsmiljøet. Forholdene begynner å bli store, og det kreves både initiativ og selvtillit når man skal skaffe

seg nye venner. Og selv om Tromsø er kjent for sitt gode studentmiljø, er det naturlig nok ikke slik som det engang var. Derfor opplever vel noen å bli litt skuffet i forhold til de forventninger de har hatt på forhånd.

Letting å skli ut

Universitetssystemet er slik at enhver har ansvar for sin egen læresituasjon. Det er ingen som kontrollerer hvor mye man leser, når man gjør det, eller om man i det hele tatt møter opp til undervisninga. Pedersen sier at selv om det settes i gang en del tiltak for å kunne nå de fleste studentene, det være seg kollokviégrupper, fadderordninger osv, viser det seg at mange ikke fanges opp av disse. Dermed sier det seg sjøl at det kan bli lett å skli ut hvis man har visse problemer med motivasjonen.

Trang start for UKA-93

Konsertarrangementet som skulle markere det offisielle startskuddet for UKA - 93 lørdag 14. november, ble ingen stor suksess for arrangørene.

Grappa Mr. West Goes East var hyret for anledningen, men måtte sendes hjem uten å engang ha fått stemt instrumentene.

Av Ingrid Neerland Walseth
Foto: Jon Vold

Interessen fra studentene for dette arrangementet der også vinneren av logokonkurransen for UKE-logoen skulle kåres, viste seg å være såpass laber at arrangementskomiteen valgte å avlyse hele konserten før den var kommet i gang. Festorkesteret Ompagniet greide ikke å trekke til seg flere publikummere, til tross for sitt glade musikalske innslag, og de få fremmøtte gikk tidlig derfra.

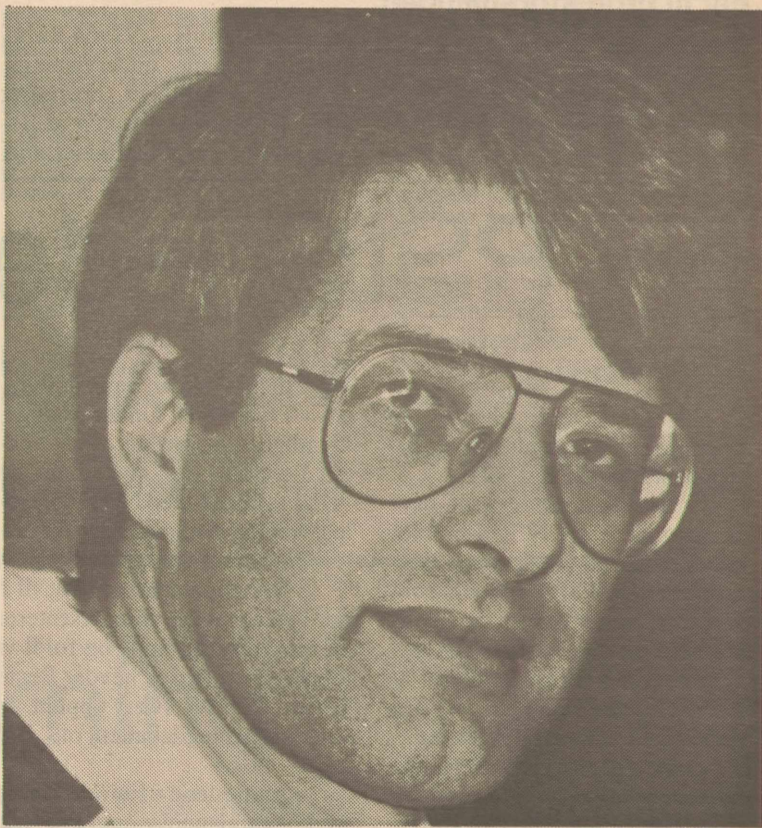
For arrangørene kunne åpninga av UKA-prosjektet knapt nok ha fått noen dårligere start. I ettertid ser man en rekke ting som burde ha vært gjort annerledes. Å ta 90 kroner i inngangsbillett for et band man kan høre gratis på Middagskjelleren, er et noe am-

bisiøst prosjekt. Det faktum at de fleste studentene på denne sida av semesteret ikke har økonomi til dyre konserter med såpass ukjente band burde også ha blitt tatt i betraktning. Valg av tid og sted var neppe det beste heller, et arrangement på Lillescenen en lørdags kveld skal være svært attraktivt dersom det skal trekke til seg mye folk. Tidligere erfaringer tilsier at det gjerne er utenom helgene at studentene går på studentarrangementer, mens de i helgene heller finner veien til andre kulturelle evenementer i byen. Fra UKA-representantene blir det pekt på den elendige innstillinga til studentene, og den fullstendige mangel på initiativ som ofte har kommet til å prege slike tilstelninger. Det er slett ikke første gang at mange frivillige arbeidstimer for studentenes kultur-

tilbud har vist seg å strande på likegyldighet fra studentenes side.

UKA-styret har altså måttet gå seg selv litt under huden etter denne fadese, og legge opp den videre strategien etter disse erfaringene. Det blir manet til moderasjon, særlig på den økonomiske fronten. Videre skal man satse mer på opplegget og prosjektene under selve UKA i mars neste år, og heller bygge opp forventningene til disse dagene det gjelder. Den erfaringa som Universitetet i Tromsø mangler med hensyn til UKA-arrangementer sammenlignet med for eksempel Samfundet i Trondheim vil det nok ta sin tid å få bygget opp. Til den tid må det være lov med slike blemmer fra arrangementskomiteen, selv om kvoten nå ikke tåler mange flere av dette slaget.

Undervisningspris i historie

Av Trine Monge
Foto: Ingebjørg B. Tønnessen

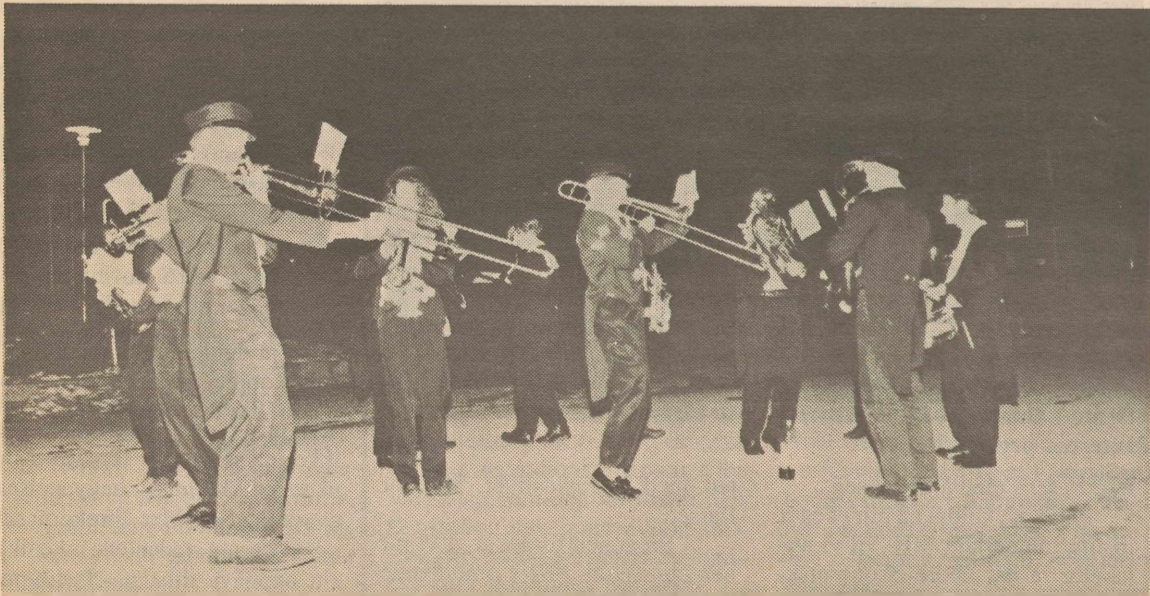
For første gang ble det i høst delt ut en undervisningspris ved historieseksjonen på Institutt for samfunnsvitenskap. Prisen gikk til førsteamanuensis Einar-Arne Drivenes, og er ment som en oppfordring fra studentene til å ta undervisningen mer på alvor.

- Det var veldig hyggelig å få en slik pris, noe alle som fikk en pris ville synes. En uhyøydelig studentpris kalte de det, og prisen besto av en diplom og en utgave av Halvdan Koht som jeg ikke hadde fra før. Diplomen henger i stua hjemme, men boka har jeg her på kontoret, fortalte en glad prisvinner til Utopia.

Ved medisinstudiet har de delt ut en slik pris en tid. Det er stor prestisje å bli tildelt prisen, og medisinstudentene har dermed oppnådd å sette fokus på undervisningen.

Drivenes fikk prisen i hovedsak for sine forelesninger på hovedfag. Han har i liten grad hatt noe med grunn- og mellomfag å gjøre de siste åra.

- Det er en heldig situasjon å undervise i mindre grupper. Der er det større mulighet til å bli kjent med studentene. Det talte nok til min fordel når prisen skulle deles ut. Å undervise store grunnfagskull gir ikke det gode forholdet foreleser-student, avslutter Drivenes.

Tapper innsats fra Ompagniet ga ingen resultater. UKA-konserten ble en fiasko.

Meldte seg opp til mellomfag Får ikke ta eksamen

Studenten Tone Brekke får ikke tatt eksamen mellomfag i antikkens språk & kultur, som hun meldte seg opp til i høst. Dette skjer fordi departementet avsto søknaden fra Tromsø om å få opprette mellomfag med semesteremnet "antikkens kultur II". Nå får hun ta en eksamen som et unntakstilfelle. Hun er meget misfornøyd med at hun nå får papirer på en eksamen som ikke eksisterer.

Av Tomas Sætre
Foto: Ingebjørg Tønnesen

Søknaden om opprettelse av mellomfag ble avslått av Kirke-, utdannings- og forskningsdepartementet fordi det ikke er noe opplegg for hovedfag på klassisk-seksjonen. Da Brekke meldte seg opp var situasjonen at søknaden skulle omformuleres og sendes til departementet en gang til. Den ble imidlertid avslått nok en gang, og instituttet måtte sette seg ned for å finne ut en løsning. Brekke ble ikke informert av studieavdelinga om at dette måtte føre til at hun ikke kunne avlegge mellomfags-

Tone Brekkes eksamenspapirer er lite verd. Hun tar en eksamen som ingen har hørt om, og ingen andre har tatt.

eksamen. Hun ble imidlertid holdt muntlig orientert om situasjonen av sin lærer Synnøve des Bouvrie. Hun er professor ved klassisk-seksjonen ved Institutt for språk og litteratur (ISL).

- Det var frustrerende å ikke vite om jeg skulle få avlegge eksamen og heller ikke vite hva slags eksamen det ville bli, sier Tone Brekke.

Avvist av ISL

Bouvrie innrømmer at det var vågalt å sette studenten i gang med studiene i faget før det var godkjent av departementet. Hun forsvarer det imidlertid med at instituttet og universitetsledelsen hadde godkjent innholdet i studiet.

- Da regnet jeg med at undervisningsutvalget ved ISL da også kunne anbefale at semesteremnet "antikkens kultur II" kunne bli en del grunnfag i "Antikkens språk & kultur". Forslaget ble til min forbauselse avvist.

Studieavdelinga lar likevel Tone Brekke ta eksamen som et engangstilfelle, men det er en løsning hun selv er misfornøyd med.

- Hva har jeg å vise fram senere? En eksamen som ingen har hørt om og som ingen andre enn meg har tatt, sier Brekke.

- En eksamen med et innhold som universitetet nektet å godkjenne er neppe det mest imponerende man kan vise til. Jeg har tross alt investert et semesters studielån i dette.

Hun og Bouvrie mistenker ISL for å legge egen prestisje i å ikke godkjenne forslaget om å innlemme semesteremnet "Antikkens kultur II" i grunnfaget. Dette blir avvist av Jorun Nordmo, undervisningskonsulent ved Instituttet.

- Dette er et prinsippsspørsmål som må avgjøres på et senere tidspunkt. Ved å anbefale at studenten skulle få ta eksamen prøvde vi å lage en best mulig løsning slik at ikke hun ble skadelidende.

Fagansvarlig ved Klassisk-seksjonen:

- Vi burde aldri vært under ISL

- Jeg fikk avvist mitt forslag til endring av studieplanen for grunnfag i Antikkens språk og kultur, og godtar ikke begrunnelsen fra undervisningsutvalget ved Institutt for språk og litteratur (ISL), sier professor Synnøve des Bouvrie på klassisk-seksjonen. Flere av studentene hennes har også reagert på avslaget.

des Bouvrie mener det er instituttets egen prestisje som setter kjepper i hjulet for faget hennes.

Av Tomas Sætre
Foto: Markus Hareide

des Bouvrie beskylder ISL for å legge for mye prestisje i saken. Årsaken til at opplegget hennes ble avvist tror hun er at det med hennes plan ville være mulig å velge bort språkene gresk og latin for studenter som ønsker å fordype seg i kulturdelen. Undervisningsutvalget vedtok også i et møte i november "...at det er ei svekking av ISL som språkinstitutt å nedprioritere studiet av latin og gresk til fordel for eit reint kulturstudium slik som den foreslåtte planen innebærer."

Professor Synnøve des Bouvrie får støtte fra sine studenter i at det burde bli opprettet en ekstra kulturdelt i grunnfag "Antikkens språk og kultur. Fra venstre: Nina Hagen, Marianne Skandfer, des Bouvrie, Åshild Njåstad og Tone Rydjord.

- Vi støtter des Bouvries opplegg fullt ut, sier fem studenter Utopia har vært i kontakt med.

- Det er mange som ønsker å kombinere antikkens kultur med samfunnsfag, og som ikke er særlig interessert i å lære seg gammelgresk eller latinsk grammatikk.

des Bouvrie synes de som ønsker en slik løsning bør få muligheten til det. Hun og studentene har ikke forståelse for ISLs argumentasjon om at man bør kunne lese tekstene på originalspråket for

å få utbytte av et grunnfag i Antikkens språk og kultur.

- Det er tross alt bare et grunnfag, og vi vil likevel ikke lære nok av språket til å kunne lese mer enn små bruddstykker av tekstene på latin eller gresk, sier studenten Nina Hagen.

Klassisk ikke prioritert

- Jeg tror rett og slett faget mitt er en torn i øyet på mange i ledelsen ved ISL. Jeg vet det er enkelte som helst så at klassisk-seksjonen ble lagt ned.

søkt om en ekstra stilling til klassisk-seksjonen, men den står på 10.plass på ønskelista, sier des Bouvrie

Instituttet kan stokke om på ønskelista når nye stillinger skal fordeles, men undervisningskonsulent Jorun Nordmo vil ikke garantere at klassisk-seksjonen vil bli prioritert.

Tror på kulturdelen

des Bouvries forslag til forandring av kulturdelen innebar et nytt semesteremne med navnet "Antikkens kultur II". Dette ble opprinnelig foreslått som mellomfagstillegg til faget "Antikkens språk og kultur" og ble anbefalt av ledelsen ved ISL og Universitetsrådet. Departementet avviste imidlertid mellomfagstillegget fordi det ikke førte videre til hovedfag.

- Når jeg da som alternativ foreslår for ISL å kjøre semesteremnet som grunnfagstillegg, avviser de plutselig dette fagopplegget de tidligere hadde anbefalt, sier hun.

Jorun Nordmo reagerer på dette, og sier at det kan bli aktuelt å godkjenne opplegget på et senere tidspunkt. Hun mener dette er et prinsippsspørsmål som må diskuteres grundigere i instituttrådet.

Nordmo hadde forøvrig dårlig tid da Utopia kontaktet henne, og hverken hun eller noen andre var villige til å gi noen mer utfyllende kommentar.

EISCAT-stasjon til Longyearbyen

En stasjon for nordlysforskning skal bygges på Svalbard, og arbeidet starter allerede våren 93. Den blir resultatet av en internasjonal satsing og kommer til å koste 110 millioner kroner. 40 av disse betaler Norge, mens resten er bevilget av Sverige, Finland, Tyskland, England og Frankrike.

- At Japan også har meldt sin interesse er meget spennende uttaler nyvalgt leder av EISCAT-rådet, professor Asgeir Brekke til avisa Nordlys..

- Det vil bety både tilførsel av betydelige midler -og ikke minst- japansk teknologi. Dessuten vil det bli lagt merke til internasjonalt, sier han videre.

Den nye svalbardstasjonen vil gjøre EISCAT-prosjektet til verdens ledende innen nordlysforskning, sier han videre.

- Mens USA og andre land må stri med ekstrem kulde i sine nordområder, vil EISCAT-stasjonen på Svalbard komme meget langt mot nord samtidig som klimaet ikke er uutholdelig.

I første omgang innebærer stasjonen fem-seks nye faste forskerstillinger. I tillegg regner Brekke med at den vil bli besøkt av store antall utenlandske forskere.

Gjeldskrisa i sør

Hvordan er det mulig at den fattige delen av befolkninga i sør overfører 250 milliarder kroner (1990) til den rike verden i nord? Kan det ha noe med oss å gjøre at barn i Venezuela dør fordi matvaresubsidiene faller bort? Ordene tilhører Steinar Lem, informasjonsansvarlig i Framtiden i Våre Hender. Han var invitert av Studentenes og Akademikernes Internasjonale Hjelpfond (SAIH), Miljøgruppa på Ui-Tø og Latin-Amerikagruppene for å innlede om gjeldskrisa i forkant av en studiesirkel som skal gå på vårsemesteret.

Av Erlend Rensvik

I 1973 eksploderte oljeprisene som en følge av dannelsen av OPEC. De nyrike arabiske statene satte pengene i amerikanske banker som igjen lånte de ut til land i den tredje verden. Lånene ble tatt opp i en tid preget av vekst både i i-land og u-land, men viktigst: det var billige lån. Lav rente og lav dollarkurs. 10 år senere er bildet dramatisk forandret. Råvareprisene er stadig synkende, renta er galopperende. Bare i 1980 steg tredje verdens utgifter med 50 prosent i forhold til året før. Samtidig var dollarkursen kraftig på vei opp. Dette er hovedårsakene til at Mexico i

august meddelte verden at de ikke lenger var i stand til å betjene gjelden. Gjeldskrisa er et faktum.

Fra nå av stenges lånekranene, og den tredje verden må trygle om å få lån til å betale renters rente, noe som gjør at lånene stiger og stiger. Gjeldskrisa førte til at landene sør for Sahara tilførte vestlige land 16 milliarder dollar i 1986. U-landene har betalt den opprinnelige gjelda tre ganger, likevel er den i dag uoverstigelig. Nicaragua skulle i 1987 ha betalt tre ganger mer i gjeldsrenter enn det de tjente på eksport.

Hva gjør så Vesten med gjeldskrisa?

Det internasjonale pengefond (IMF) og Verdensbanken "hjelper" u-landene ut av gjeldskrisa ved å sy sammen reformpakker som går ut på å få landet markedsøkonomisk på fote. Dette innebærer krav fra IMF om økt råvare-eksport istedenfor innenlands matvareproduksjon. Zimbabwe fikk et konkret krav fra IMF om å eksportere mais. På grunn av tørke måtte Zimbabwe kjøpe tilbake maisen, til en høyere pris. Et annet helt konkret krav er kutt i matvaresubsidiene som gjør at mødrene gir barna sine papirkaker, kaker lagd av avisepapir dyppet i vann, fordi de ikke har råd til mat. Kutt i helsesektoren fører til at "utrydende" sykdommer som kolera dukker opp i Peru og sprer seg til store deler av Sør og Mellomamerika. Steinar Lem spissformulerer det på denne måten: IMF og Verdensbanken bruker ikke bajonetter men tar liv likevel. Kravet fra sør kan oppsummeres av den brasilianske erkebiskopen Paulo Evaristo Arns "lånene som diktatorene tok opp, er det forventet at vi skal betale - med lavere lønninger og sult. Vi kan ikke lenger betale med folkets blod og elendighet for å tilfredsstille den rike verden.

Forskningsskipet "Jan Mayen"

Forskningsfartøyet M/TR Jan Mayen må være Norges dyreste julegave. Båten er en "gave" til de geologiske og marinbiologiske forskningsmiljøer ved Universitetet. Den koster 80 millioner kroner, og Universitetet har inngått en 10 års leieavtale med rederiet med opsjon på kjøp av båten etter fem år. Årsleien er i størrelsesorden 20 millioner kroner. Fiskeridepartementet skal dekke 25 prosent av årsleien, og det resterende skal til en viss grad dekkes inn ved utleie av båten til eksterne interesser. Det kan i verste fall føre til at universitetets brukere blir nedprioritert ved toktfordelingen, forteller Jon Einar Hansen ved Marinbiologisk stasjon.

Av Jørn Sæderholm
Foto: Markus Hareide

Båten er 64,8 meter lang, 13 meter bred og veier 2000 tonn. Motoren på 4000 heste-krefter, noe som gir en økonomifart på 13 knop. Den er bygget i Fredrikshavn i Danmark i 1988, og ombygget på et skipsverft i Måløy. Opprinnelig ble den bygget som fabrikk-reketråler for det samme Ålesund-rederiet som eier båten i dag: Brødrene Remøy.

Jan Mayen er oppsatt med to "sett" mannskap på 11 personer. I tillegg har båten kapasitet til å ha med 24 personer utenom dette, det vil si forskere, studenter og lignende.

- Takket være den gode lugarkapasiteten og undervisningsfasilitetene har vi med Jan Mayen unike muligheter til feltundervisning av studenter, sier universitetsdirektør Harald Overvaag.

Det meste og det beste

Teknisk er båten utrustet med det aller beste utstyr som kan kjøpes for penger. Avansert radarutrustning, navigasjons- og kommunikasjonsutstyr sørger for at båten kan seile trygt i arktiske farvann under ekstreme værforhold.

På den vitenskapelige siden er båten utrustet med avanserte ekkolodd-systemer og geologisk, biologisk og oseanografisk prøvetakingsutstyr. Blant annet er båten utstyrt med et såkalt penetrasjonsekkolodd for geologisk analyse av havbunnen. Jan Mayen er det første sivile norske fartøy som har slikt utstyr.

Svingerne til ekkoloddene, det vil si den som sender ut de signaler som reflekteres av fisk og havbunn, er montert på en senkekjøl. Senkekjølen henger til vanlig i en sjakt inne i skroget, og kan når ekkoloddene skal brukes, senkes inntil tre meter under båten. Hensikten med dette er å unngå at ekkoloddenes funksjon hindres av den støyen som oppstår av vannstrømmen rundt skroget når båten er i fart. Dette er et relativt nytt konsept som skal prøves ut for

bruk på kommersielle fartøyer i fremtiden.

En annen finesse er at det geologiske og biologiske prøvetakingsutstyret senkes ned gjennom en brønn i skroget, ikke over skipssiden som normalt. Dette gjør at aktiviteten på havet er uavhengig av is- og værforhold.

- Det var nettopp de suverene isegenskapene som gjorde at vi valgte Jan Mayen i forhold til alternativene, påpeker Overvaag.

Flerbruk

Båten er bygget og utstyrt med tanke på en høy grad av flerbruk. Den har for eksempel to separate trålbåner på dekk. Dessuten er den utstyrt som et fullverdig fiskefartøy, med fabrikkfunksjoner. Det betyr at båten kan drive ordinært fiske samtidig med vitenskapelige oppgaver.

Det finnes flere separate laboratorier ombord. Derfor er det mulig å drive ulike forskningsoppgaver samtidig. Ved å bygge båten på denne måten, oppnår man en svært høy utnyttingsgrad av fartøyet, og de 300 driftsdøgn man har kalkulert med per år, blir maksimalt utnyttet.

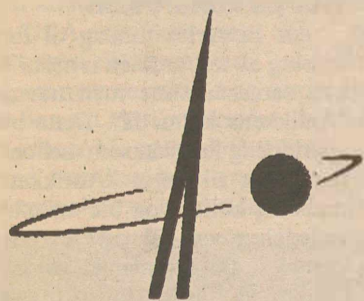
- Ved Universitetet i Tromsø vil ved siden av Fiskerihøgskolen, også geologiavdelingen ved IBG og Fiskeriforskning ha stor nytte av fartøyet, sier Harald Overvaag.

Eksterne brukere

Ombyggingen fra kommersielt fiskefartøy til forskningsfartøy har kostet totalt 16 millioner kroner, og av dette har Universitetet bidratt med fem millioner til vitenskapelig spesialutstyr. Dessuten har Universitetet betalt et "innskudd" på sju millioner med sikte på å redusere leien.

Båtens totalverdi etter ombyggingen er 80 millioner kroner. Driftskostnadene per år for Jan Mayen beløper seg i alt til vel 23 millioner kroner. Av dette skal Fiskeridepartementet dekke omkring 25 prosent, og Universitetet må dekke resten.

- For å få den økonomiske kabalen til å gå opp, må vi ta inn

PROSJEKT
ALTERNATIV FRAMTID

Alternativ framtid (AF) skal prioritere sosiale mål, miljø og ressursansvar framfor økonomisk vekst. AF bruker forskning, utredning og formidling for å skape debatt om alternativer til dagens utviklingskurs.

AF er et program under NAVF med 20 organisasjoner som oppdragsgivere.

HOVEDFAGSSTIPEND I SAMFUNNSFAG

Prosjekt Alternativ Framtid (AF) utlyser for 1993 tre hovedfagsstipend á kr. 60 000 til støtte for skriving av hovedoppgaver i samfunnsfag innen AFs prosjektområder. Søkere må dokumentere en utdanningsprofil med direkte relevans for AFs arbeid og legge fram en forskningsplan for arbeidet med hovedoppgaven.

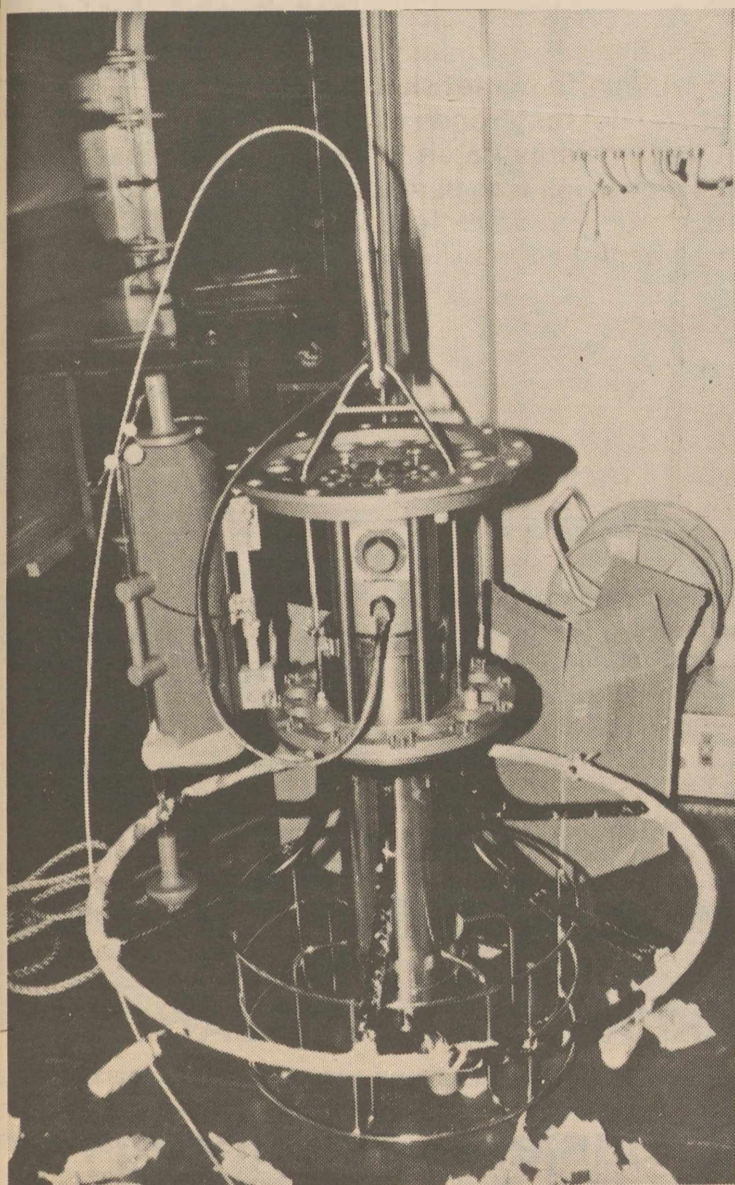
Nærmere opplysninger kan fåes hos prosjektleder William M. Lafferty eller kontorsjef Mari Holmboe Ruge, telefon (02) 181170. Søknader med attester og referanser sendes Alternativ Framtid, Sognsveien 70, 0855 Oslo innen mandag 14. desember.

ALTERNATIV FRAMTID

- Norges dyreste julegave

Båten er rikelig utrustet med geologisk og biologisk prøvetakingsutstyr. (Bildet til venstre)

JAN MAYEN
AALESUND

Den tidligere fabrikkretråleren M/TR Jan Mayen er UiTø's stolthet. Den er et av de mest moderne og avanserte forskningsfartøyer i verden.

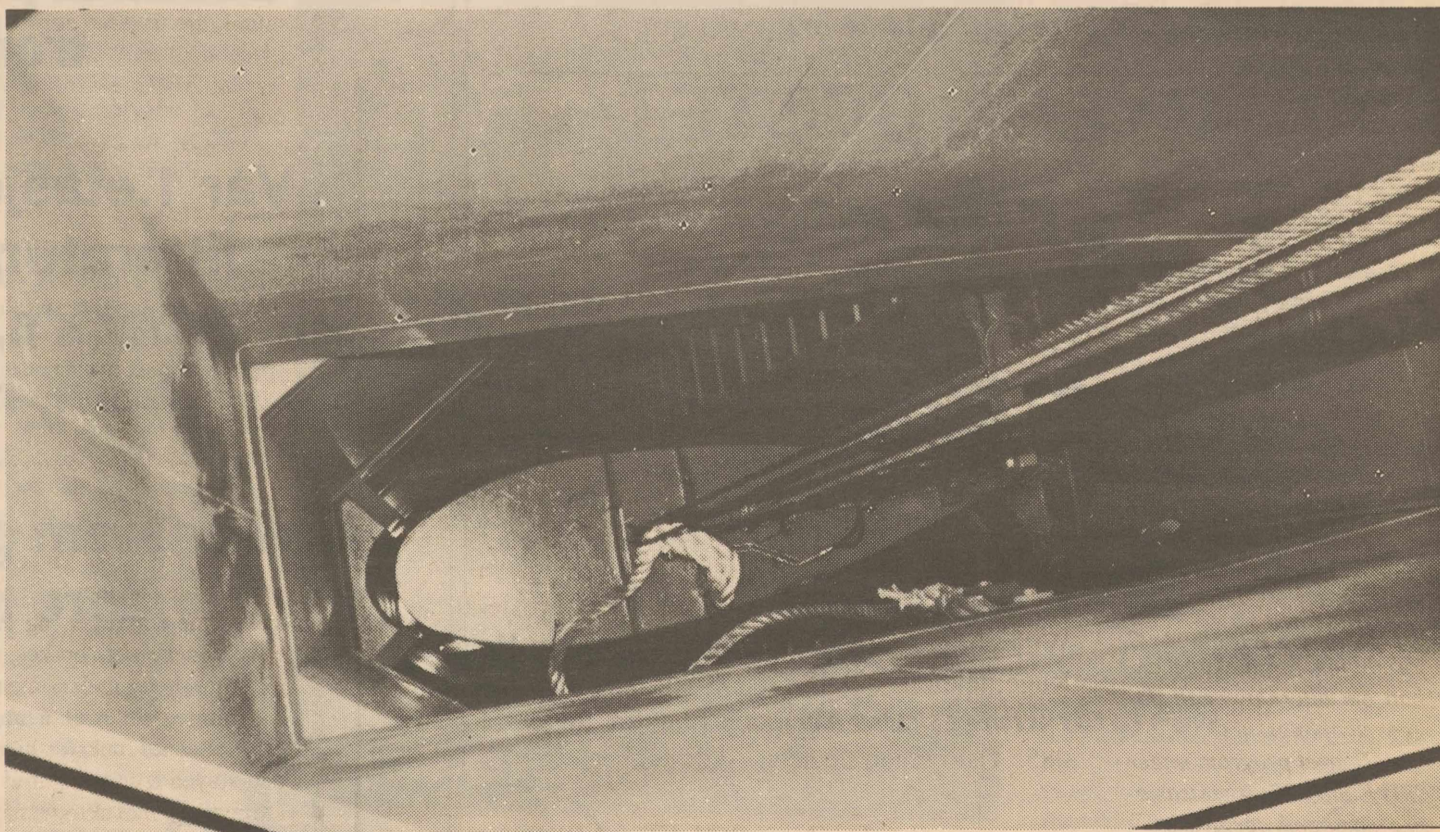
Ombord i Jan Mayen finnes både auditorium, grupperom og flere separate laboratorier. Dette legger forholdene godt til rette for feltundervisning av studentene. (Bildet til høyre)

omkring 4 millioner kroner årlig på utleie av fartøyet til eksterne brukere, sier Jon Einar Hansen. Han mener at dette kan føre til at de vitenskapelige oppdragene blir nedprioritert til fordel for de eksterne brukere som betaler leie dersom det skulle komme til en slik konflikt. Dette er imidlertid ikke universitetsdirektør Overvaag enig i:

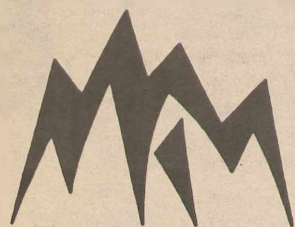
- Naturligvis vil det i enkelte tilfeller oppstå interessekonflikter som gjør det nødvendig å prioritere en bruker fremfor en annen. I og med at vi nå har to fartøyer tilgjengelig, ser jeg det som usannsynlig at en slik konflikt vil føre til at brukere ved Universitetet må avvises, mener han.

Det er imidlertid forutsatt i avtalen at båten skal leies ut for omkring fire millioner kroner pr år, og Overvaag innrømmer at brukere som betaler for seg, er meget viktige i bruken av fartøyet.

- Sett i forhold til alternativet; å bygge om Johan Ruud, er det imidlertid ikke tvil om at dagen situasjon er en ubeskrivelig forbedring, understreker Overvaag.

Senkekjølen som inneholder svingerne til ekkoloddsystemene ombord, er en av finessene med M/TR Jan Mayen. Dette er et eksperiment for å se om det kan benyttes på kommersielle fiskefartøyer.

NORDNORSK
KUNSTMUSEUM

Muségt. 2, Tromsø

Ny utstilling i 3.etasje:

**KJELL ERIK KILLI
OLSEN:**

*EN BILLEDSSYKLUS
OVER THOMAS
MANNS BOK
"DØDEN I VENEDIG"*
-maleri-

Åpningstider:

Hverdager 10 -16
Søndager 12 -16
Mandager lukket.

**GRATIS
ADGANG**

Utstillingen vises i tiden
5. desember 1992 -
31. januar 1993

Nye redaktører og nytt konsept

Av Tomas Sætre og
Ingrid Neerland Walseth

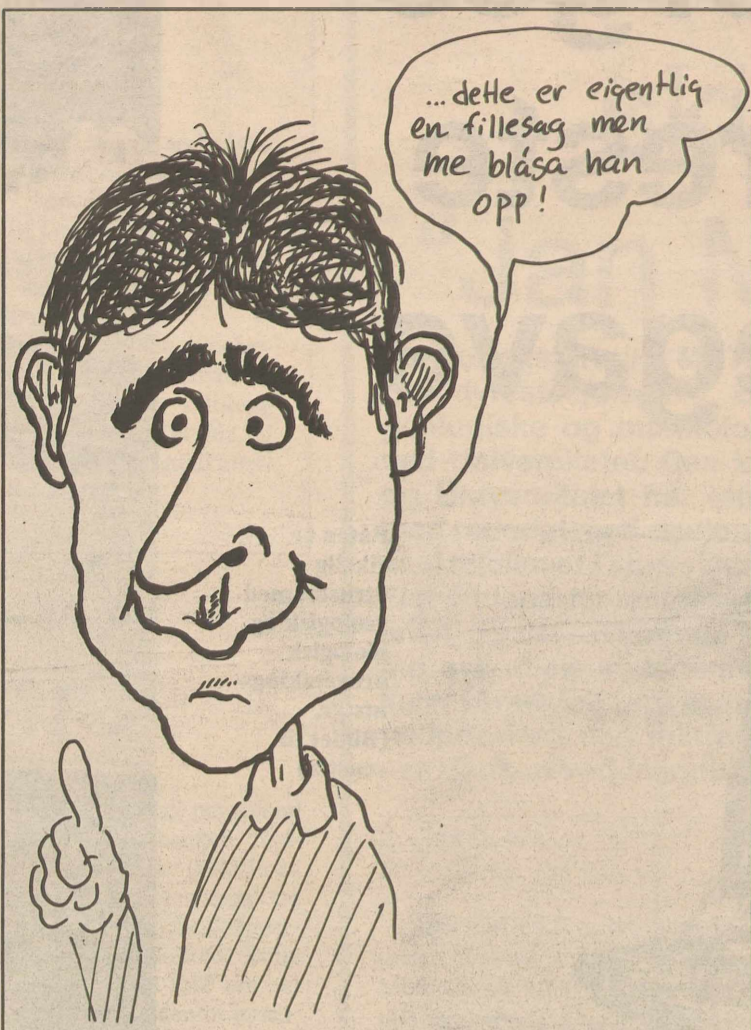
Etter et år som redaktør i Utopia går vår redaktør, Øyvind Eggen av. Han hadde bare ett semester bak seg i redaksjonen da han sist vinter tok på seg redaktørstillingen.

Han blir etterfulgt av hele 3 nye redaktører. Anna Katarina Grova og Marianne Tønnesen deler stillingen som ansvarlig redaktør med en arbeidsdeling dem imellom. Grova er student på 1. avdeling Jus og har 2 1/2 år bak seg i Utopia-redaksjonen. Tønnesen tar sosialøkonomi og har vært i avisa et semester. Hun har tidligere erfaring fra Sørvisa i Kristiansand.

Sten-Rune Roland går inn i den nye stillingen som kulturredaktør. Han har vært redaksjonsmedlem i 1 1/2 år, og har frilance-erfaring fra avisa Nordlys

De tre nye redaktørene overtar en avis i rivende utvikling. Fra nyttår av skal Utopia komme ut med nummer hver 14. dag. Det vil kreve mer arbeid med kortere frister og en bedre struktur i redaksjonen.

Da Øyvind Eggen gikk på for et år siden overtok han en avis med dårlig økonomi og en liten

Avtroppende Redaktør Øyvind Eggen i Erik Ødegårds strek

stab med lav selvtillit. Et år senere er dette forandret. Han har gjort en utrolig flott jobb både med journalister og økonomi, og kan tillegges mye av æren for det gode

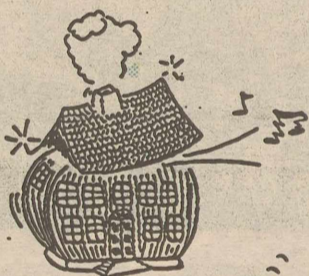
miljøet som har vokst fram i avisa. En ubeskjeden redaksjon slår fast at avisa aldri har vært bedre enn den er nå, og at den skal bli enda bedre.

Bombeangrep mot studenter

Studentorganisasjonen Asciacion de Estudiantes Universitarios (AEU) i Guatemala ble 5. oktober utsatt for bombeangrep mot sitt hovedkvarter. Det var ingen til stede i bygningen da bomben eksploderte, men de materielle skadene var store. Dette er det siste av en rekke angrep mot studentene i landet. De har vært aktive i kampen for menneskerettigheter og mot diktaturet i landet, og har blitt utsatt for en rekke angrep på hovedkvarteret så vel som på de enkelte aktivister. Studentorganisasjonen er derfor overbevist om at det er regjeringa som står bak angrepene.

- Norsk Studentunion (NSU) har i likhet med en rekke andre studentorganisasjoner verden over, protestert mot angrepene og henstiller Utenriksdepartementet om å legge press på regjeringen i Guatemala for å få slutt på de grove overgrepene mot studenter og sivilbefolkning i landet, sier Anne Sofie Loftgren i NSU

NSU har også sendt en formell protest til myndighetene i Guatemala.

STUDENTHUSET

Skippergt. 44 Tlf: 083-84410

- Stedet som tilfredstiller både mage og gane

**BYENS BESTE
PIZZA**

Visste du at hvis du er medlem i Studentsamfunnet, får du rabatt på vår rikholdige pizzameny?

**STIKK INNOM VÅRT
NYOPPUSEDE LOKALE OG NYT
MAT, DRIKKE OG MILJØ**

pizzabestilling på tlf. 083-84410

Libris Centrum * Libris

BOKHANDELEN I SJØGATA

Vår 2.etasje: - Godt utvalg i fagbøker/skolemateriell. Vi bestiller prompte det du trenger.

Vår 1.etasje: - Generell litteratur, engelske paperback's, natur, hobby, barn, mat, etc.

Tips oss om pensumbøkene dere trenger.

Libris Centrum * Libris

SVALBARDREINEN

– einstøing på tundraen

Livet på tundraen kan være hardt. Mangelen på mat og kulde er den store fienden for svalbardreinen. Som einaste planteetar på tundraen har den ikkje andre konkurrentar enn sine egne artsfrendar. Heller ingen rovdyr jaktar på den. Likevel luskar alltid polarreven i nærleiken i von om at eit reinsdyr skal stryke med, og bli til revemat.

Av Odd K. Dahle (tekst og foto)

Svalbardreinen er karakteristisk med sine korte føter, klumpete kropp og tjukke ragg. Dette er gode tilpassingar til livet på tundraen. Næringsgrunnlaget er lite, og det er difor viktig å legge seg opp god opplagsnæring før vinteren set inn. Vinteren er den begrensande faktoren, og is på beita skapar ofte problem med å få tak i dei få frosne plantane som kan finnast. Utan eit godt fettlag ville det være umogleg å gå vinteren i møte. Mange dyr stryk likevel med på grunn av matmangel i løpet av vinteren.

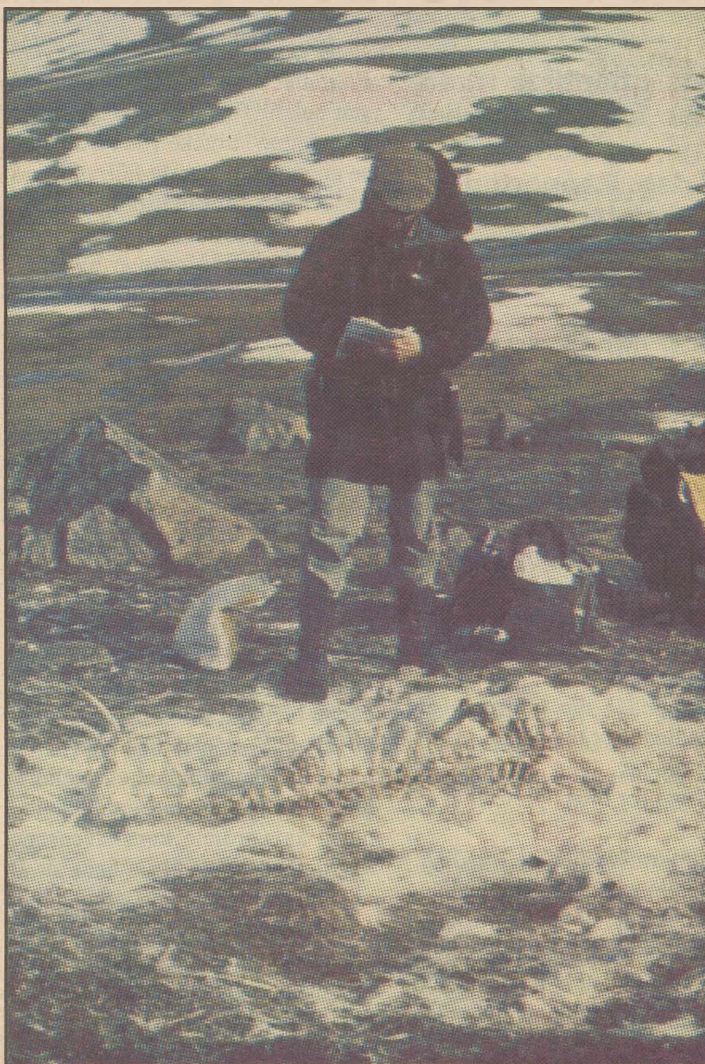
Ikkje flokk

I motsetting til norsk villrein opptrer ikkje svalbardreinen i flokk. Truleg har dette sin årsak i at svalbardreinen manglar naturlige fiendar. Ei viss form for flokkåtferd kan likevel observerast ved det første snøfallet om hausten. Sjansane for å finne mat er større dersom ein er fleire. Men

etter kvart som vinteren set inn, blir konkurransen om foret hardare, og energisparing viktig. Sløsing med energireservane kan få alvorlege følgjer, og det er difor sikrast å være individualist.

Nær utrydda

På mange måtar er svalbardreinen ein skikkeleg einstøing. Den går som oftast på det same beiteområdet i fleire år, og er tilsynelatande uforstyrta til alt som skjer rundt seg. Det fredelige livet på tundraen har ført til at reinen heller ikkje har frykt for mennesket. Opp gjennom tidene har det difor vore drive ein del jakt på svalbardreinen, noko som førte til ein sterk reduksjon av stammen. I 1925 vart svalbardreinen totalfreda. Denne fredinga er no oppheva, og ein kan igjen drive jakt på dette dyret. Det er usemje om denne jakta er forsvarleg, eller om ein nok ein gong kan kome i fare for å utrydde tundraens einaste planteetar.

Forskar Nicholas Tyler registrerer kadavre.

Interessant for forskning

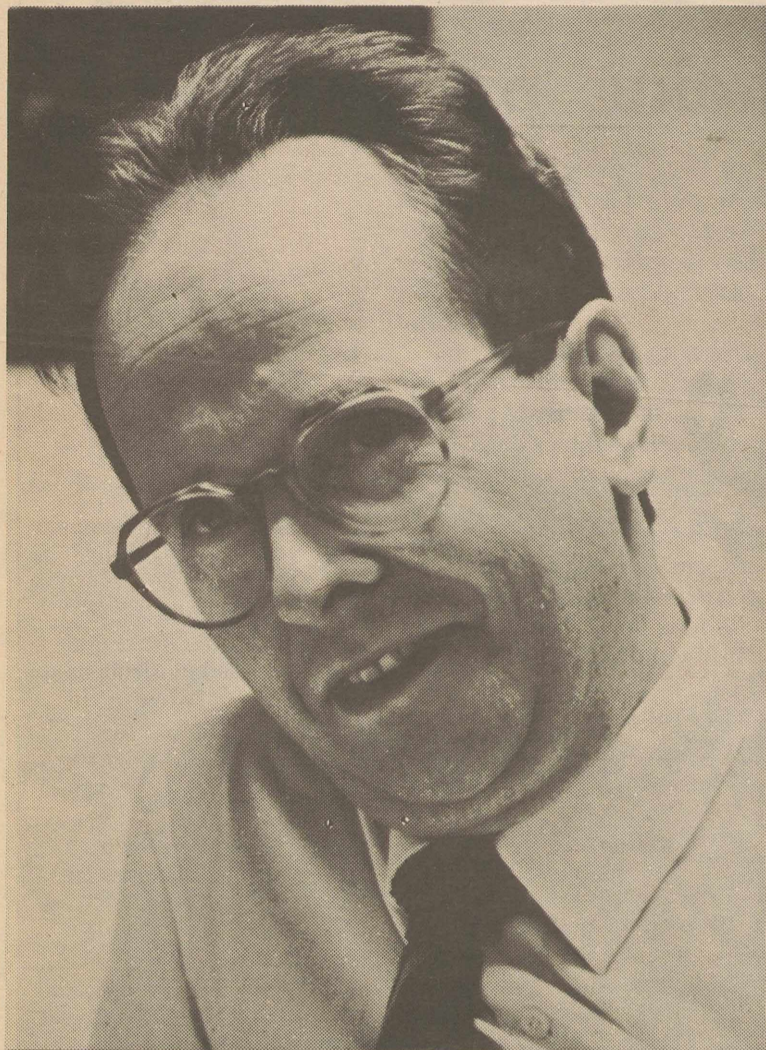
Forskar Nicholas Tyler ved avdeling for arktisk biologi har studert svalbardreinen i gjennom fleire år. I denne tida har han følgd med korleis bestanden i Adventdalen på Svalbard varierar frå år til år. I økologisk samanheng er dette dyret interessant. Ein har høve til å studere korleis ein bestand varierar på grunn av fortilgangen, der ingen ytre faktorar som til dømes rovdyr verkar inn.

Kadaver

Alle kadaver som blir funne, blir merka og registrert. I Arktis går nedbrytinga seint føre seg, og det kan difor ofte være vanskeleg å sjå om eit kadaver er frå siste vinteren eller om det er nokre år gammalt. Gjennom denne registreringa av kadaver finn ein ut kva dyr som først stryk med. Antal kadaver kan også fortelje om kor hard vinteren har vore.

Tyler ser også på korvidt fortilgangen avgjer om simlene får kalv eller ikkje. I harde vintrar blir det ofte eit prioriteringssjansspel om simla vil overleve, eller om den tar sjansen på å bære fram ein kalv. Naturen har mekanismar som styrar dette. Korleis desse mekanismane fungerer er uvisst. Men for svalbardreinen er dette livsviktige funksjonar, som har vorte til gjennom ein langvarig evolusjon.

- Flytt atomberedskapskapen til Tromsø!

Det bør opprettes en sentral beredskapsinstans for atomulykker i Tromsø, mener SEMUT-leder Jens Revold.

Atomvåpen og atomreaktorer i nordområdene medfører et behov for sikring og informasjon. Det kreves kunnskaper og samarbeid for å oppfylle dette behovet. Lederen for Senter for miljø og utvikling (SEMUT) ved UiTø, Jens Revold, mener det bør klarlegges hvorvidt det bør opprettes en sentral beredskapsinstans for atomkraftulykker i Tromsø. I dag er denne beredskapsinstansen plassert i Oslo (AVA).

Av Jan-Petter Holtedahl
Foto: Jørn Söderholm

Universitetet i Tromsø er kanskje det viktigste kompetansesenteret i Nord-Norge. Et Tromsø-basert beredskapssenter ville kunne trekke veksler på svært mange områder innen Universitetet. En database SEMUT har laget, forteller at miljøspørsmål er på fremmarsj på så å si alle fagområder.

Når det gjelder forebygging av atomulykker, peker Revold på at de formelle kontaktene mellom Norge og Russland er i orden, f.eks. når det gjelder forsknings-samarbeid. Men også de uformelle kontaktene er viktige.

- Hvis vi lærer hverandre be-

dre å kjenne, vil en bieffekt være at vi får mer informasjon, også om forholdene ved atomkraftanlegg og andre installasjoner, sier Revold.

Atomkraftverket på Kola ligger ca. 40 km fra Sør-Varanger. De to eldste reaktorene er av samme type som ved verket i Greifswald, som ble stengt i 1990 etter inspeksjon av vestlige eksperter. Revold viser til inspeksjon foretatt ved Kola-anlegget av norske eksperter, bl.a. Knut Gussgard, som fant at den tekniske sikkerheten ikke var tilfredsstillende.

- Mer uformelle indikasjoner tyder på at den menneskelige oppfølgingen av sikkerheten ikke alltid er som den bør være, tilføyer Revold.

Barentsregionen

Revolv er opptatt av å sette atom sikkerhet, utveksling av informasjon og så videre inn i en videre sammenheng.

- Nå er det ikke lenger bare Thorvald Stoltenberg som snakker om en Barentsregion, sier han, og viser frem et utkast senteret har laget om saken i samarbeid med Roald Amundsen-senteret. Her er "Bærekraftig bruk av ressursene" et av hovedsatsningsområdene for fremtiden, og skal omfatte samarbeid innen økologi, miljøvern og ressursutnyttelse.

Dette vil komme i tillegg til en avtale som allerede eksisterer mellom universitetene i Tromsø og Arkhangelsk. Denne avtalen vil da kunne falle inn i den større ramme som et omfattende Barentsregionsamarbeid vil utgjøre.

Trygt fiske?

Den omtalte rapporten fra NOU viser til "påstander om dumping av radioaktivt materiale i Barentshavet og i Karahavet", og i november viste NRK et program der lignende påstander fremsettes. Kan vi stole på at fisken vi henter fra Barentshavet fortsatt er det suverene - og rene -produktet det så langt har vært?

Jan Raa, direktør for Fiskeriforskning ved UiTø, mener det neppe er tvil om at radioaktivt materiale er dumpet i Karahavet øst for Novaja Semlja, men peker på at dette materialet tross alt er innelukket i beholdere.

- Det kan gå lang tid før dette vil bli farlig, sier Raa, og antyder et tidsperspektiv på 50 år, 100 år eller lenger. Raa viser til at det ikke ble funnet radioaktivitet utover det normale under toktet som ble fulgt av NRK, men fremhever viktigheten av at beholdere med radioaktivt materiale blir lokalisert og hevet.

Raa kjenner ikke til at det skal være dumpet radiaktivt avfall i Barentshavet. Han viser for øvrig til at Fiskeridirektoratet siden 1986 har foretatt månedlige målinger av fisk som er tatt i Barentshavet.

- Det er hittil ikke funnet radioaktive forbindelser i biologisk materiale fra Barentshavet, fastslår Raa.

- Norsk fisk er fortsatt den eneste fra den industrialiserte del av verden som ikke er påvirket av utslipp fra byer og industri. Raa legger til at Fiskeriforskning, Havforskningsinstituttet i Bergen og Fiskeridirektoratet sammen går inn for å rutinemessiggjøre dokumentasjon.

- Dette vil både hjelpe til med å øke tryggheten for at fisken vi henter fortsatt er ren.

Atomkraft, trusselbildet og beredskapskapen i Norge

En rapport utarbeidet av Norges offentlige utredninger (NOU) i februar 1992 tar for seg følgende Tsjernobylulykken fikk for Norge, og trusselbildet slik det fortøner seg for Norge i dag. Rapporten ser også på den beredskapskapen som eksisterer med tanke på målinger, varsling og tiltak.

Av Jan-Petter Holtedahl

Norge var det landet i Europa, med unntak av områdene rundt Tsjernobyl, som opplevde de hardeste konsekvensene av Tsjernobylulykken. Årsaken er at norsk landbruk i høyere grad enn andre land bruker utmark som beiteområde for tamrein, småfe og delvis storfe. Dette gjelder imidlertid bare lokalt avgrensede områder, spesielt i deler av Trøndelag og sentrale områder i Sør-Norge.

Ulike tiltak har redusert strålingsdosene til det halve for befolkningen som helhet, og til 1/10 for reindriftssamer i Sør- og Midt-Norge, av det de ville ha vært uten tiltak. Stråling forårsaket av Tsjernobylulykken utgjør i dag 2-3% av den totale strålebelastningen for befolkningen i Norge (det aller vesentligste av strålebelastningen utgjøres av radongass fra boliger).

Trusselbildet

Det er flere faktorer som utgjør det vi kaller trusselbildet i forbindelse med atomkraft. De viktigste er:

- atomkraftverk
- reaktordrevne fartøyer
- utilsiktet detonasjon av atomvåpen
- transporter av atomvåpen
- prøvesprengninger på Novaja Semlja
- påstander om dumping av radioaktivt materiale i havområder
- lagre for brukt brensel

Atomkraftverkene i Ignalina, St. Petersburg og på Kola er farligst for Norge, og for Nord-Norge utgjør naturlig nok anlegget på Kola den aller mest følbare trusselen. Sannsynligheten for reaktorhavarier ved dette anlegget vurderes til en hendelse per femti år.

Flertallet av arbeidsgruppen som står bak NOU-rapporten mener at en eventuell ulykke ved ett av disse anleggene i verste fall vil kunne føre til luftforurensning og nedfall av radioaktivitet som i gjennomsnitt i Norge er av størrelsesorden ti ganger høyere enn etter Tsjernobylulykken. Knut Gussgard, lederen for Statens Atomtilsyn og medlem av arbeidsgruppen, mener imidlertid konsekvensene av en ulykke kan bli ytterligere ti ganger verre.

Det har siden 1961 forekommet minst fem havarier med reaktordrevne ubåter; det er anslått at mellom 50 og 100 ubåter til enhver tid patruljerer de nordlige havområder.

Utilsiktet detonasjon av atomvåpen har ikke forekommet på de 46 år slike våpen har eksistert, men kan likevel ikke helt utelukkes. En slik sprengning ville kunne få katastrofale konsekvenser. Militærbasene på Kola har i dag ca. 3000 atomstridshoder.

Det er sprengt 120 atombomber på Novaja Semlja siden 1957, herav 86 i atmosfæren. Etter 1963 har alle sprengningene foregått under jorden, ifølge Svanhøvd miljøsen-ter.

I NOU-rapporten heter det videre at påstandene om dumping av radioaktivt materiale i Barentshavet og i Karahavet og ulike lagre for brukt brensel også vil påvirke trusselbildet.

Rapporten anfører på den annen side at det i dag hersker større åpenhet enn tidligere om atomkraft i Øst-Europa, og at flere tidligere sovjetiske republikker har kontaktet OECD/NEA og IAEA for hjelp til forbedring av sikkerheten ved kjernekraftverk.

Beredskapskapen ved atomulykker

Aksjonsutvalget ved atomulykker i fredstid (AVA) ble opprettet like etter Tsjernobylulykken, og har representanter fra Miljøverndepartementet, Sosialdepartementet og andre departementer. AVA skal samordne myndighetenes rådgivning, tiltak og informasjonsvirksomhet i akutfasen av en ulykke.

De fleste fylkesmenn har opprettet egne beredskapsutvalg. I tillegg opereres 20 faste målestasjoner for måling av radioaktivt nedfall; ti av disse er i Troms og Finnmark.

Leder med kvinneben i nesa

Bak enhver stor mann står en kvinne, lyder et gammelt ordtak. Tove Bull har sittet som prorektor på Universitetet i tre år og er nettopp valgt for en ny treårsperiode. Mange ville dermed si at hun er en av kvinnene bak rektor Mjøs. Tove Bull har imidlertid egne ben å stå på. Hun er en av de få kvinnene på universitetet som har valgt en lederstilling. Samtidig er hun professor i nordisk språk.

Selv fnyser hun litt av denne høylydte beskrivelsen med store ord og bruk av titler.

- Egentlig er jeg jo enda den samme som da jeg var ei lita jente på 8 år. Jeg lurte alltid på hva jeg skulle bli når jeg ble stor. Plutselig innser man bare at man er blitt stor. Jeg har hele tiden vært privilegert som får drive med det som interesserer meg, men jeg blir aldri noen spesialist, innrømmer hun. Jeg sprer meg for mye til det.

Kanskje denne mangfoldigheten er en av egenskapene som har ført Tove fram til en lederstilling.

Glad i universitetet

- Vet du, kommer det impulsivt. Jeg er så glad i dette universitetet. Kanskje er det derfor jeg har valgt å stille til valgene som prorektor. Jeg tror det er viktig for hele landsdelen at vi har et universitet i Tromsø. En annen grunn til at jeg trives som prorektor er det gode forholdet jeg har til rektor. Han er en sjeldent flink og dyktig mann.

Bull er flink til å rose de personene hun forteller om. Vi prøver å lirke ut av henne et navn på en person hun ikke liker, men vi får mager respons. - Det må bli personer som opptrer jålete og pompøst, men, skyter hun inn, også hos dem finner man alltid noe godt på bunnen.

Få kvinnelige ledere

Kvinner er sterkt underrepresentert i lederstillinger på Universitetet i Tromsø. Av nærmere to hundre professorstillinger er bare ti kvinner. Av disse er halvparten å finne på Institutt for språk og litteratur.

- Jeg tror generelt at det kreves mer av kvinner enn av menn i vårt samfunn. Det blir dermed tøffere for ei kvinne enn for en mann å lykkes.

Bull er svært engasjert i å få flere kvinner inn i høye stillinger. Hun tror kvinner har mye å bidra med, spesielt i lederstillinger.

- Jeg tror kvinner generelt er mer opptatt av relasjoner mellom folk enn det mennene er. Vi kan selvsagt også bli for nærsynte, men de fleste saker som behandles har med mennesker å gjøre, og da er en slik egenskap viktig. Et mål må

dermed bli å få flere kvinner inn i mannsdominerte yrker. Dette må gjerne skje gjennom kjønnskvotering. Vi må rett og slett sette enkelte stillinger av til kvinner. I dag er det langt flere menn enn kvinner i faste stillinger ved universitetet. En utjevning her er noe å jobbe mot, og vi er jo allerede kommet et stykke på vei.

Hun trekker fram at vi i dag har langt flere kvinnelige studenter og stipendiater enn vi hadde for noen år siden.

Språket avspeiler holdninger

Holdninger vi har til menn og kvinner er noe som har interessert Bull også i hennes arbeide på instituttet for språk og litteratur. Her har hun blant annet sett på hvordan språket vårt avspeiler kjønnsrollene i samfunnet.

- Det er kjempespennende å se hvordan språket vårt og samfunnet påvirker hverandre.

Kvinner blir strukturelt forskjellsbehandlet både i samfunnet og i språket. Dette bør vi kvinner være mer bevisst på til daglig. Kvinner har så mye lettere for å uttrykke usikkerhet enn det menn gjør. Vi bruker for eksempel oftere vendinger som "Jeg tror" og "kanskje".

Oppvokst i Alta

Tove Bull er vokst opp i Alta i etterkrigstida.

- Jeg husker at de første fremmedordene jeg lærte var "provisorisk" og "permanent". Når folk snakket om at de før bodde provisorisk, men nå permanent, trodde jeg de

snakket om ulike hustyper. Så feil kan man ta.

Hjemme var det aldri noen selvfølge at jeg skulle ta en universitetsutdannelse. Mor ville gjerne ha meg på lærerhøgskolen i Tromsø. Det var nærmere og tryggere. Men jeg var urokkelig. Jeg har alltid vært glad i å lese, og jeg følte meg hele tiden sikker på at faget mitt var norsk. Etter endt skolegang i Alta bar det rett sørover til hovedstaden for å studere.

Senere tok jeg norsk hovedfag i Trondheim.

Lever for faget

At hun er en kvinne som lever for sitt fag, får man et visst inntrykk av bare ved å gløtte inn på kontoret hennes. Veggene er ikke dekorert med bilder og plakater, men bøker. Fra gulv til tak står hyllene fulle. Her kan man finne alt fra Shakespears samlede til lingvistisk faglitteratur.

Tove Bull kom til universitetet i 1984. Her har hun funnet seg godt til rette. Hun påstår til og med at hun ofte ikke har lyst til å gå hjem når klokka nærmer seg ettermiddag og middagstid.

Med et slikt engasjement i jobben kan man spørre seg om det blir noen tid til overs til familien.

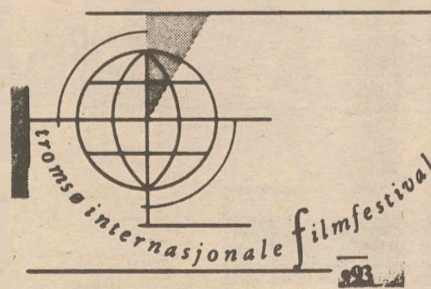
- Familien er vel noe man alltid skulle hatt bedre tid til. Men jeg tror det har gått bra. Sønnen min er nå fløyet fra redet, så nå er det bare mannen min og jeg, og han klager sjelden. Jeg tar jo oppvasken av og til, tilføyer hun smilende.

Katolikk

For ikke lenge siden tok Tove Bull et viktig standpunkt i livet sitt. Hun konverterte til katolisismen. Mange ville kanskje mene at en slik tro står i kontrast til Toves kvinnesyn. Til dette nikker hun samtykkende.

- Det er mulig at den katolske kirkes syn og praksis i mange tilfeller er kvinnekriminerende, det benekter jeg ikke. Jeg forholder meg da også retten til å ta avstand fra dette. Jeg har lenge vært fascinert av katolisismen. Å konvertere var for meg å realisere et gammelt kjærlighetsforhold. Jeg har valgt å gi livet mitt en bestemt retning og å plassere en himmel over det. Den katolske messa, som er den fineste liturgiske handlinga jeg kjenner, tilfredstiller også et behov for estetikk og poesi. Samtidig mener jeg å se at kvinns posisjon i katolisismen er viktig. Kvinnelige verdier settes i høysetet på en helt annen måte enn i protestantismen. Det ser man ikke minst i den plassen Maria har i kirka.

Av Ingveig Holand Wahl
Foto: Jørn Søderholm

Kvalitetsfilmfest i mørketida

TROMSØ INTERNASJONALE FILMFESTIVAL

Velkommen til en ny kvalitetsfilmfest i Tromsø 20. - 24. januar 1993.

Se 20 filmer som aldri tidligere har vært vist i Norge og møt filmkunstnere og kinofolk i et aktivt miljø. Fra fire verdensdeler bringes en stor variasjon av filmuttrykk. De representerer såvel kjente som nye og debuterende regissører. Det er ingen temaer eller genrer som er vektlagt - kort sagt ingen rød tråd i filmvalget.

Det eneste sikre kjennetegn er KVALITET.

FESTIVALKORTET: kr. 125,- gir deg medlemskap i Tromsø Internasjonale Filmfestival '93. Kortet gir fri adgang til samtlige forestillinger.

Kortet fåes kjøpt på Verdensteateret, Fokus Kino og Akademisk Kvarter.

For nærmere opplysninger, kontakt FESTIVALKONTORET, tlf. 083-20607

Et lykkelig liv

Det hører med, har jeg blitt fortalt. I den lykkelige tilværelsen som student. En tilværelse du senere alltid vil se tilbake på med stor lengsel og tårer i øynene. Når du sitter der med barneskikken og bleiene eller tenåringsnykkene og krav om en høyere ukelønn. Svigermødre og restskatt, nabokrangel og bulk i bilen. Dyre barnevakter for en stakkert fristund fra heimen. Hengemage og sur sjef, regninger og - om du er riktig heldig - inkassokrav. Det var det stereooanlegget. Det skal bli ei tid da du ser tilbake på det du uten tvil kommer til å betegne som den lykkeligste tida i ditt liv, *those were the days, we thought they 'd never end, we 'd sing and dance for ever and a day.* Et herrlig liv, vil vi tenke, hm...hmm..., og mimre de hemningsløse festene til langt ut på neste dag, sove hele dagen om man ønsker det, gjerne med en eller annen tilfeldig, uforsvarlig, flyktig og velsignet uforpliktende forbindelse ved siden av seg i seng. Hvem brød seg? Man minnes med et lykkelig blikk ut i været, overser sin ektemanns sure sokker midt på gulvet, eller sin fru's evindelige slankekurer teipet opp på kjøleskapsdøra. Men bikkja må pisse, står og piper, og naboen er på døra, skal låne egg for tredje gang denne uka. Du har knapt nok tid til å mimre den lykkelige studentertilværelsen med tenna i tapeten og jubel dagen lang. Kanskje det er derfor du ikke kommer lenger enn til disse minnene. Her kommer vi til sakens kjerne. Før nettopp nå, i disse dager har du det slett ikke bra med deg selv. Ordene "uforpliktende studentertilværelse" får deg til å flekke tenner, du er på enden av verden, sover knapt nok om natta, og...skal snart ha eksamen. Gråbleik i ansiktet, blå ringer under øynene og skeiv i ryggen, etter alt for mange krampaktige dager på lesesalen. Tilværelsen er ganske enkelt uutholdelig, dine gode venner begynner å se bekymra på deg, og du legger dine kollokviekamerater for evig hat. Du føler deg forlatt på den ytterste nagne ø, intet kan redde deg, den store stygge eksamensulven har kvæstet tennene sine med diamanter og nærmer seg deg i lange byks. Men hva i all verden har så dette med kultur å gjøre? Ikke godt å si. Man kunne for eksempel konstruere et nytt begrep, et altomfavnende begrep; studentkultur. Studentkulturen, vår egen kultur av i dag, her og nå. Den eier vi kun en gang i livet, på godt og vondt, eksamenskramper og en dyrebar og umistelig frihet. Uansett hvor illøye du har det i dette lille øyeblikket, så husk at du at du alltid vil se tilbake på denne tilværelsen med et smil. Du vet hva du har akkurat nå. Lev det ut.

F. Fatale.

HORRORSKROTET

Til alle generelt:

Du er inne i en temmelig mørk periode for tiden. Harde prøvelser oppleves som en del av hverdagen, prøvelser som vil få konsekvenser for din framtid. Økonomien er dårlig. Men ikke fortvil, det blir snart lysere tider. Innen en måned vil du nemlig motta et større pengebeløp. Du vil bli innbudt i et fødselsdagsselskap, sannsynligvis årets bursdag. Festen vil nemlig vare i flere dager, og gjestene får gaver. Kjærlighet? Njaa, det vet man ikke noe sikkert om.

Nå er det jul igjen: Banebrytende søppel

For tjuve år siden kom Arild Nyquist ut med sin fjerde bok. Den het "Nå er det jul igjen!", og er nå kommet ut i nytt opplag i forbindelse med jubileet. Diktsamlingen skapte voldsom debatt da den kom ut, og den provoserer ennå den stakkaren av en leser som forventer seg små, søte og uskyldige dikt fra denne vår kjære "huspoet". Han sier i ettertid at han ville avmystifisere enkelte tabuord, og uskyldiggjøre dem. Om han klarte dette skal være usagt, men det han iallefall greide med sin provoserende og naive poesiform, var å ryste det norske litteraturlandskap så kraftig at måleren nærsagt løp løpsk på Richters-skala.

Omtalt av Sten-Rune Roland

- Jeg synes diktene er fine jeg, sa Nyquist til VG etter at den første av litteraturkritikerne hadde avsagt sin dom over hans verk. "Mannen må være schizofren", stod det å lese i Morgenbladet noen dager etter utgivelsen. Andre tidsskrifter av ymse slag var ikke snillere i sine beskrivelser av forfatteren og hans, som de kalte det, såkalte makkverk. Blant annet hadde en før nevnt Akersgate-avis følgende skandaleoverskrift: "Stortingsmenn leser dem, DESSVERRE!", snakker om skandale!

Hva var det nå litteraturkritikere og bedrevitere reagerte så kraftig på? Poeter og forfattere har vel i tiden før Arild Nyquist prøvd å provosere? Jo, både Jens Bjørneboe og Agnar Mykle hadde opplevd å få bøkene sine forbudt i ettertid. Denne noe tvilsomme ære opplevde ikke Nyquist etter utgivelsen av sin første diktsamling. Istedenfor ble han og hans forfatterskap revet i filler av et nesten samlet norsk litteraturrike. La meg så komme med et par eksempler fra "Nå er det jul igjen":

Studinene i solen sitter/Jeg tenker på runde fitter.

Eller hva med dette:

Kukk og /fite /skal seile /regatta i dag.

Stopp, stopp, stopp! Gi mannen en sjanse, da! Selvfølgelig har jeg nå, som kritikerne gjorde da, trukket ut og vist det mest ekstreme av hans dikt.

Kritikerne mente han var spekulativ i sin bruk av de såkalte "tabu-ord". Selv sa dikteren at meningen med bruken av disse "tabu-ord" var å avmystifisere dem. Et argument vel de færreste bet seg merke i dengang.

Nå vil jeg imidlertid gå inn på det kritikerne "glemte" for tjuve år siden: Resten av diktene hans.

Nyquist er morsom. Han skriver med et barns naive iakttagethet, og formidler situasjoner og tanker til leseren på en underfundig måte som man nok kan forstå provoserte de fleste dengang. I "Torske dikt", beskriver han prosessen fra han fikk lyst på fisk, til torsken er fordøyd, og dikteren mett og fornøyd lar tankene fly på andre oppdrag. Hør bare:og da den/ var ak-

kurat/ fin og passelig/ velkokt fra ytterst/ til innerst/ øste jeg opp/ med poteter/ og smør og kritthvit fisk/ på tallerkenen/ og så at jeg til maven sto/ som et trommeskinn/ og jeg ikke orka et gram/ til (eller kunne snakke om/ den forbaskede krangleverne ol-demora/ mi for den saks skyld)...

Usaklig? Kanskje, men samtidig er det morsomt, spør du meg. I "Et uskikkelig dikt" får man inntrykk av at dikteren har sittet og fortvilt over at han ikke har fått diktene slik han ville, og så i sin forbannelse over ordenes lunefullhet har utformet et dikt: *Hvem leker gjemsel?/ Hvem springer/ av gårde mellom blomstene og vasen og del høye vinglasser mitt?/ - Det er et lite dikt som/ springer og danser.../ - nå spretter det minsanten/ ut av vinduet/ og inn blant blomstene/ og biene og del sorte billene.../ Stopp! skriker jeg. Stans./ elendige dikt! Men det hører/ ikke på meg./ springer bare videre/ og legger linje/ etter linje/ etter linje/ bak seg....*

Han må kunne kalles en banebryter, og som de fleste andre banebrytere må han ha vært modig. Men som han selv sier: "Hadde jeg ikke vært så sterk som jeg er, og hatt evnen til å gå i skjul som om verden var en eneste stor og utbrettet teaterscene - vet jeg pokker ikke om jeg ville ha sittet her jeg sitter i dag. Jeg gikk i en kald og forblåst verden, skremt og bakfull, halvberuset og jeg vet ikke hva - og var det verste og mest motbydelige krapyl som Norge hadde fostret på lenge." Han ventet skarpe reaksjoner på boken, men at boken skulle forårsake et ramaskrik uten like, og føre til at han nesten mistet jobben sin som lærer i Stamsund, hadde han nok ikke drømt om. Men som han skriver i etterordet til nyutgivelsen av "Nå er det jul igjen": "Året er 1992. Og jeg tenker stillferdig, tyve år etter: Nå er det jul igjen".

Nå er det jul igjen.
- tyve år etter
av Arild Nyquist
Eide forlag

Venus tilbake i filmkunsten

G.S er navnet på det nye kunstgalleriet som har dukket opp i traseen mellom Vinmonopolet og Blå Rock Café. Bak den tunge portieren og nakne kvinneaktene i utstillingsvinduet vil man finne opphavsmannen til initialene G.S.

(Vibeke Johansen
st og foto)

Et roseduftende lokale med k m nstret golv og et massivt bognybord som eneste m bel er Geir Schjølberg ut sine oljalerier, hvorav de fleste er kvinneakter.

En sortkledd smilende Schjølberg byr på morgenkaffe i andre etasje der han har sitt atelier.

- Ja, jeg er fascinert av kvinnekroppen, sier Schjølberg mens han tenner seg en røyk. Den kan s kke mye av det jeg ønsker   frem i bildene mine. Jeg har tatt i mytologiens Venus og gitt henne et moderne uttrykk, som er noe om historie, nåtid og fremtid. Kvinnekroppens Venus-aktelse er selve symbolet på kvinnenhet, både den indre og den ytre.

Erotikk for  nden

Erotikken oppbygger  nden, mens erotikk vil  nden d  bort. Livfulle som ligger i  nden borte når mennesket fjerner seg selv ved   gå inn i det intellektuelle. Ved hjelp av rom-

met og lyset søker jeg en abstrakt forklaring på den kraften som kommer utenifra, og som påvirker menneskene. Spørsmål som interesserer meg er menneskets indre kraft. Hvorfor skaper mennesket? Hvor henter vi v r kunstneriske kraft fra? Jeg leter etter det Guddomelige mennesket, for mennesket er totalt. Uten meg er det ingen verden, uten meg er det ingenting.

Kvinnekroppens makt

Jeg maler kvinnen fordi jeg er mann, og jeg opplever ikke det samme når jeg jobber med mannskroppen. Det er mye mer spennende   gi en tolkning av kvinnen, og hvordan hun kan benytte seg av veldig mange sider ved seg selv for   få makt over mannen. Kvinnen har alt for lenge undertrykt sin seksualitet. Men når er vi på vei ut av konvensjonene, og vi beveger oss mot en mer frigjort erotikk. Den seksuelle frigj rthet kan få en del negative konsekvenser, men for at mennesket skal kunne vokse må det tåle en del smerte. Vi lever ennå på barnestadiet.

- Hvor går skillet mellom ero-

tikk og porno?

- Det finnes ikke noe skille. Sex blir porno n r den billedliggj res.

 ndssnobberi

- Vil du trekke paralleller mellom deg og Anders Kj r?

- Nei, jeg er mer opptatt av det åndelige nivå og kvinnens fruktbarhet. Ikke fruktbarhet i tradisjonell betydning, men kvinnens seksuelle drivkraft som gir kraft til livet. Kj r derimot fokuserer kun på det fysiske og den erotiske akt. Han skildrer elskovsscener og er ikke opptatt av filosofiske ideer. Men jeg er ingen motstander av Kj r, og jeg mener at vi jobber delvis med den samme problematikken. Vi forsøker   bryte en del grenser som går på kunst og seksualitet. Et bilde må revolusjonere litt, ellers blir det bare et bilde.

I Norge har vi et sterkt  ndssnobberi innen kunsten, og en har inntrykk av at en må forstygge kvinnen dersom en ønsker   bli oppfattet seriøst. Disse grensene setter sperrer for kreativiteten. Og det er disse grensene jeg jobber mot.

Geir Schjølberg er opphavsmannen til det nye G.S kunstgalleri.

Den norske  lkultur

 lbyen Tromsø byr på variasjon, men utvalget kan bli større.

raskt en positiv forandring av alkoholkonsumet.

Forandringene

Det er ventet at flertallet i Stortinget vil støtte forslaget om sterk l overført til Vinmonopolet. Forbrukerne kan dermed ikke lenger kjøpe eksport l, jule l og bok l i butikkene når denne lovendringen har trett i kraft. På denne måten ønsker staten   begrense omsetningen av sterk l og stimulere produsentene til   redusere alkoholinnholdet i de sterkeste  lsortene.  l står for n r 60 prosent av det registrerte alkoholkonsumet her i landet, og regjeringen framholder

at oppmerksomheten og innsatsen må rettes mot  lforbruket for   redusere alkoholforbruket med 25 prosent.

Restriksjoner

Troms bryggeriet Mack har stor makt, både her i byen og i resten av landsdelen. Bedriften er vel en av de få i Nord-Norge som kan vise til virkelige tradisjoner og uavbrutt produktivitet.  let har helt siden starten i 1877 fått mange lovord fra fjern og n r. Foruten rundt om i landet eksporterer Mack sine produkter over store deler av verden. Til tross for dette er situasjonen for salg og skjen-

king i lokalmiljøet ikke av det enkleste. Produksjef Terje H. Johansen rister oppgitt på hodet med tanke på Tromsø kommunes behandling av hva som en gang var like viktig som melk og brød. Overføringen av klasse 3  l til Polet er han heller ikke særlig begeistret for.

- Alle i Norge er enige om at alkoholforbruket må ned. Det man har begynt med, er   legge restriksjoner på klasse 3  l og latt brennevinet og spriten v re. Dermed er det blitt restriksjoner i dagligvarehandelen på  let. Det h ter seg at dette sterke  let skal selges bak betjent disk. Dermed

kan butikkjedene meddele at de ikke har råd til slike betjente punkter og klasse 3  let forsvinner fra utsalgsstedene.

 kt eksport

Framtidsutsiktene for bryggeribransjen kan virke noe fortvilet. Men kvalitetsstempel på norsk  l vil sikre produktiviteten, både her i landet og som eksportartikkel, mener Johansen. Mack med sine produkter ekspanderer til et stadig økende eksportmarked.

- De siste årene har det vært satset mye på eksport. Som første norske  l ble Mack- l (pilsner) solgt i svenskenes Systembolag, og eksporten til Finland, Sverige og Japan har vokst betraktelig de siste årene. England er hva som står for tur i disse dager, eksport av Arctic Beer er konsentrert rundt London-området. Tilbakemeldinger tyder på at Mack har fått et aldri så lite innpass på et kresent marked.

Større utvalg?

På spørsmål om Mack vil kunne dra nytte av slik eksponering til import av interessante  lsorter, er produksjefen svært nøktern. EØS-avtalen og en endring av loven om renhetskrav til  l skulle vel med tid og stunder gjøre levekårene bedre. I mellomtiden kan man nå foran julens h ytideligheter kose seg med julebrygget. Kanskje det hadde vært på sin plass   ta med seg noen smaksprøver n r kursen settes hjemover!

Anders Røeggen

Man skal lete lenge etter ortentlig  lkultur i Norge. Det kan diskuteres om det finnes en i det hele tatt. Skulle man i fall lete etter den norske  lkulturen er det kanskje ikke så dumt   begynne i Tromsø. For en viss kultur har det også vært i Nor-

Forresten drikker heller ikke admenn så meget, statistisk b l 1/3 av hva engelskmenn, belgiere og dansker drikker. Dette kan kanskje virke noe rart, men vi har en gang ingen  lkultur og de literne vi drikker blir gjerne b kket opp på en gang. Når har seg slik at vi  ldrikkere her i landet, i større grad enn i andre lød, er omkranset av aktive avl dsfolk. Mennesker som VET   deres medmennesker bør gj rke ikke gjøre og eventuelt når de skal finne sted. Da kan det kanskje virke som et paradoks at faktisk drikker mer brennevin folk i de fleste andre land. I avholdsfolket begynt i galde av alkoholproduktene her i Norge? I Tromsø har det kommet så langt at folk med sans for enlig ekte brygg må oppsøke  ne  lutsalg. For store deler av den sosialistisk framtreddende arbeiderbevegelsen gjennom det 19. og 20.  rhundre var  l betraktet som et positivt motstykke til brennevin. Lanseringen av bryggeri  l midten av 1800-tallet ble sett som et sosialt framskritt og en viktig sosial faktor. Man merket

Et dykk ned i Tromsø Filmklubb sitt vårprogram

Filmklubben - disse sortkledde menneskene som en ser på vei til Verdensteatret fra Le Mirage litt før klokka 14.30 på lørdager, og i motsatt retning etter at visninga er slutt. Dette er inntrykket noen har av Norges

største filmklubb. Men først og fremst består nok klubben av helt vanlige folk med en eller annen lidenskap for film. Et aldri så lite bevis på det er vårprogrammet.

Av Fredrik Nilsen

Og her sitter vi, Bjørn-Arne B. Olufsen, styremedlem i filmklubben, og jeg med fullt dykkerutstyr på båtripa klar til å gjøre det første dykket ned i programmet. Holder på dykkermasker og blikker oss selv ut i vannet.

Etter å ha tilvendt oss til det nye element som vi befinner oss i, får vi tid til å se oss rundt. Det første en legger merke til rett under vannflata er disse store mer kjente skapningene som "Doctor strange love" (Kubrick), "Clock work orange" (Kubrick), "Tarvelig, heslig og vemmelig" (Scola) og "Kaptein Francissas reise" (Scola). Utforsket, obdusert og gitt navn på av Stanley Kubrick og Ettore Scola. Favorittfiskene til enkelte. Andre er ikke så begeistret for dem. Det skal da faktisk være en reobduksjon av disse i regi av Tromsø filmklubb. Kubrick og Scola har to eksemplarer hver. De vil bli tatt opp hver sin helg, med visning både fredag og lørdag.

Stor oppslutning

Ganske mange vil ha sjansen til å se dem. Skal en dømme etter Filmkubbens oppslutning, omtrent 720 medlemmer, er det mange som liker å dykke inn denne

litt andre virkeligheten. Men etter at Bjørn-Arne og jeg har kommet ned på litt dypere vann oppdager vi også gode gamle kjenninger som "Tarzan", "Robin Hood" og ... beklager så meget. På grunn av tull med dykkermasker fikk jeg ikke med meg den siste sorten. I tillegg er min følges venn på vei ned mot enda større dyp. Det blir i alle fall etter all sannsynlighet en "guttehelg" med klassiske Verdensteater-filmer, dersom en kan gi disse fiskene en slik fellesbetegnelse.

På vei ned mot bunnen møter vi andre mer "sære" fiskeslag som "My private Idaho" og "Kald måne". Den førstnevnte sorten er sikkert ikke så kjent for de fleste av oss allmenne fiskesmakere. Det kommer av at den ikke har vært importert til Norge i regi av Norges kinomatografers forbund. Derfor har den heller ikke vært tilgjengelig på noen meny. Kald måne er kanskje heller ikke så kjent for de fleste av oss. Det en i alle fall kan si er at filmen er omdiskutert. Det skyldes en scene der nekrofilii blir paktisert. Det må likevel sies at det bare er en liten del av filmen.

Koraller

Når vi så har kommet oss helt ned på bunnen er det ikke lite som åpenbarer seg for oss. I all sin fargerikhet og fantasifulle

utforming ser vi endelig korallene, også kalt tegnefilm. Nå blir antakelig kun tre av disse vidunderlige skapningene obdusert i regi av Tromsø Filmklubb; "Yellow submarine", "Når bomben faller" og "Lord of the rings". Nå skal en kanskje være fornøyd med det? Filmklubben har ikke tidligere viet korallene så stor plass, selv om en vet at det kun er fantasien som setter grenser når det gjelder farger, former og linjer når korallene skal tilberedes for oss matentusiaster. Dessuten er manges første møte med sjømat nettopp et møte med korallene. En medvirkende årsak til at de likevel blir satt opp er kanskje den store suksessen praktkeksemplaret "Fantasia" av Walt Disney hadde tidligere i høst. Der var det fullt hus og ekstra visning.

Samarbeid

Nå var dette bare en smakebit på Tromsø Filmklubbs vårmeny. Da det plutselig var fritt for oksygen på flaskene våre, måtte vi bare stige til overflaten igjen. Skulle noen filmer vise seg ikke å bli satt opp skyldes det dykkersyken vi pådro oss ved for rask stigning til overflaten med påfølgende hukommelsesvikt. Det er også årsaken til at vi ikke kan komme med fullstendig oversikt over hele programmet.

Så får vi se om klybbstyret også kommer til overflaten med like mange medlemmer. Det avhenger av om menyforslaget blir godkjent av medlemmene. Skulle det være noen som ikke er fornøyd kan vi fortelle at du har muligheten til å din spesialrett på menyen. Ved hver filmvisning ligger det en grønn bok hvor en kan skrive opp ønskene sine. Disse vil bli tatt hensyn til under utformingen av den neste menyen til høsten, sier kildene. Kildene påpeker også at den fiskespisende massen i Tromsø ikke er så stor at de vil konkurrere med de kommunale kinoene eller Studentsamfunnets gratisvisninger i Hovedgården. Vil heller samarbeide.

Foto: Markus Hare

Jazzmiljø i medvind

Drivkrefter i Jazzklubben. Fra venstre: Morten Røed, Marit Sandvik og Øystein Blix.

Av Heidi Johansen (tekst og foto)

Her er det bare å grave fram fløyelsbuksa og la håret forfalle et par dager - tenkte jeg, og ringte for å avtale et intervju med Tromsø Jazzklubb. Forumderlig nok hadde fyren jeg pratet med en klar, ren og kvikk stemme! Allerede da fant jeg ut at min oppfatning av jazzens muligens hadde blitt avlegs. Fett hår var ut...

Øystein Blix, Morten Røed og sjefesjøl - Marit Sandvik, er drivkreftene bak Tromsø Jazzklubb, som fikk sin nåværende form i 1990. Men allerede i slutten av 1930 (her er det uenighet blandt trioene) var det et jazzmiljø i byen. På 70-tallet hadde det sin glanstid på Prelaten, men år senere døde det ut. Na ser det ut til å være på tur opp igjen.

I fjor var medlemstallet i Tromsø Jazzklubb 95, og i høst har det steget til 160! Det er hovedsakelig studenter som har bidratt til denne økningen, men det få jenter blant dem.

- Folk er lei av det gamle, og nysgjerrige på nye ting. De er kanskje mer åpne.

- Når artister kommer til Tromsø ordner klubb-trioen P.R., lud, booking osv. På grunn av kostnader er det sjelden vi tar opp artister på eget initiativ. Som regel er de på turné. I år ender vi opp på 18 arrangementer og snittbesøket pr. konsert har vært mellom 100-120.

Arrangementene blir hovedsakelig holdt på Borti Natta eller Lillescenen på kulturhuset. De som liker musikkformen kan blant annet se fram til Sidsel Endresen Group, Son Mu, Arild Andersen Kvartett, Trondheim Bopservice og Kapstad/Johansen Kvartett.

- Ønskeartisten er tenorgiganten Joe Henderson, som ble kåret til årets jazzmusiker i USA. Det gledelige er at det store muligheter for at ønsket skal gå i oppfyllelse!

Tromsø internasjonale filmfestival:

Filmfest i mørketida

Tromsø internasjonale filmfestival arrangeres like over nyttår for tredje året på rad. Den 20.-24. januar er det duket for fem hektiske dager for filmelskere. En fin start på semesteret med mulighet for å se hele 25 filmer og i tillegg utvalgte filmer av Anja Breien og Edith Carlmar. Foredrag og seminar om film blir det også.

Borgfrid Møen
Inngang: Erik Ødegaard

Kinosjef Hans Henrik Berg og festivalsekretær Reidun Jordan er entusiastiske på vegne av festivalkommiteen.

- Det detaljerte festivalprogrammet kungjøres først ut i januar. Fremdeles foregår det en innlegging, og den siste utvelgelsen av filmer skjer i disse dager på London Filmfestivalen. Ellers har vi gjennom hele året hatt utsendinger til filmfestivaler i Gøteborg, Berlin, Frankfurt, Venezia og Montreuil, så programmet blir rikheldig og variert, lover kinosjefen som har sagt det siste ordet i programutvalget.

- 20 filmer er valgt ut av oss og i tillegg kommer fem filmer som filmkritikerlaget har valgt selv presenterer i innledningen til filmene, forteller han.

kvinnelige regissører

For første gang skal Arne Varkouens ærespris deles ut. Prisen på 150.000 kroner og skal deles ut annethvert år til en filmarbeider som har utmerket seg spesielt. Anja Breien er den verste som får prisen som skal deles ut på festivalen. Hun

kvitterer med et foredrag og tre av hennes filmer: "Hustruer", "Voldtekt" og "Den allvarsamme leken", skal vises på festivalen.

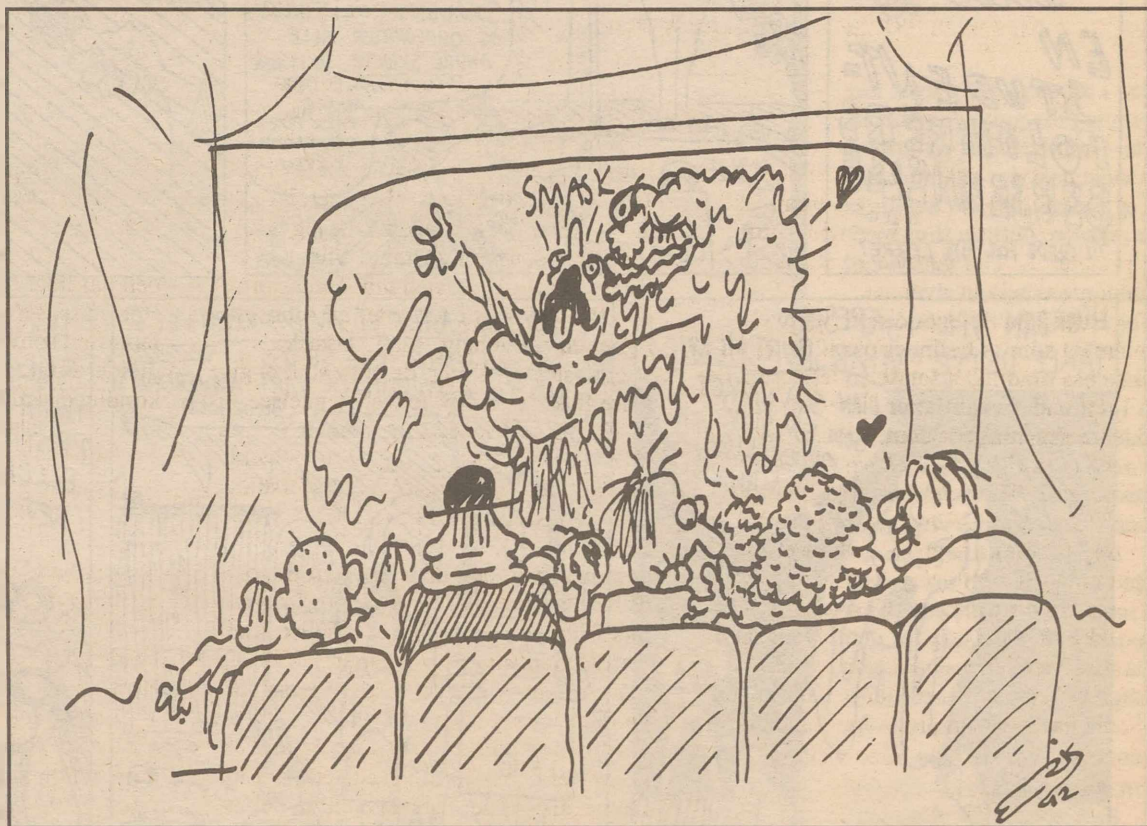
- Edith Carlmar er en annen pioner innenfor norsk filmkunst som vi ønsker å hedre på festivalen. Filmklubben har tatt initiativet til å få henne oppover hit og vi vil vise noen av hennes filmer. Edith Carlmar er en av de første kvinnelige filmregissører vi har her i landet, og alt for lite påaktet, mener Berg.

Film av brødrene Taviani:

Det øvrige programmet vil ikke kinosjefen røpe, men forteller at festivalen kan skille med russisk-, spansk, engelsk-, canadisk- og latinamerikansk film. Italiensk film blir det også, selvfølgelig, og vi får se film av de kjente brødrene Taviani. En upremiere blir det også med Knut Erik Jensens film "Stella Polaris" som blir festivalens åpningsfilm.

Et alltid like sentralt spørsmål for fattige studenter melder seg; - Hvor mye koster så denne herligheten?

- Gjennomgangskortet koster 125 kroner. Vi står fast ved vår ideologi om at filmfestivalen

skal være lett tilgjengelig for publikum, sier Berg.

- Fordelen med kortet er den friheten dette gir deg som kinogjenger, skyter Jordan inn.

- Du kan smette inn og ut på Fokus og Verdensteateret som du vil, du har råd til å være kresen med et slikt kort, sier han.

"Smalfilm" for det brede publikum:

Er det så bare den typiske "smalfilmen" vi får se på festivalen, - filmer for de få kjennerne? - Vårt mål er å påvise behovet for økt import av kvalitetsfilm til Norge og det er viktig at filmene vi viser har en sjanse til å nå ut til publikum.

- En viss tilgjengelighet må ligge i selve filmspråket slik at det ikke bare er et spesielt

publikum som gidder å se dem. Samtidig er det bittert å se hvordan smalfilm-begrepet blir brukt av mange av mine kolleger i dag, sier Berg.

- At en film som for eksempel "Stekte Grønne Tomater" blir sett på som "smalfilm" er forkastelig, synes han.

- Det er trist å konstatere den stadig synkende import av film; vi får et mindre og mindre utvalg på kinoene her i landet, sier Berg. Vår fremste hensikt er å påvise at det finnes mye bra film som ikke blir tatt inn, men som absolutt burde fått en kinosjans. Festivalen har faktisk også lyktes i å påvirke importen, sier han stolt. Filmer som "Den sorte kappe", "Åpne dører", og "Dypt, vilt og inderlig" er blitt importert etter at de ble vist under filmfestivalen sist

vinter. Fjernsynet har også kjøpt en del av de filmene som er vist på festivalene de to siste årene.

Hans Henrik Berg og Reidun Jordan regner med at festivalen får stor tilstrømming av folk også utenfor Tromsø.

- Filmklubben ved kunstakademiet i Trondheim har meldt sin interesse for festivalen, filmstudentene ved Oslo lærerhøgskole legger sin studietur til Tromsø i vinter, og bransjefolkets eget filmtreff legges til festivalen i år, forteller de.

Og hvilken student sier vel nei takk til fem dagers virkelighetsflukt inn i bildenes verden for en billig penge? Så får man etterpå, med passe firkantede og såre øyne, ta fatt på de mange tusenvis av sider med det uenevnelige p.....

STUDENTPRESTEN

Studentprest Dagfinn Magnus er ansatt av Den Norske Kirke for å arbeide blant studenter og ansatte ved Universitetet og høyskolene i Tromsø. Presten er åpen for samtaler om religiøse, personlige, og sosiale problemer, samt faglig-teologisk rådgivning.

Kontor i breivika (IMR-biblioteket),
tlf. 083-44097, priv. 083-58065

STUDENTENES SOSIALTJENESTE

Du kan ta kontakt med studentenes sosialtjeneste ved ulike sosial og personlige problemer, som eksempel dårlig økonomi, samlivs-/familieproblemer, ensomhet, tvil om studievalg, eksamensangst...

Av og til kan det være vanskelig å ha klart for seg hva problemene egentlig består i. TA GJERNE KONTAKT. JO FØR, JO HELLER.

Kontoret er i kjelleretasjen på Universitetsbiblioteket, med inngang fra nord. (På yttersiden av bygget) Ta kontakt for avtale. Treffetid kl.10 - 14 hver dag. Kl. 13 - 14 har kontoret "åpen konsultasjon" uten foregående timebestilling.

Telefonnummer:

Kaare Olsen	44594
Morten Rolf Pedersen	44595
Ane Marie Hektoen (foreign student consellor)	44596

Husk å benytte deg av HELSEFONDET, som gir delvis dekning av utgifter til tannbehandling, briller, fysioterapi og andre helsemessige utgifter. Se etter regler på oppslagstavla. Søknadskjema fås hos Studentdsamskipnaden og Sosialtjenesten.

Psykolog: Henvend deg til Sosialtjenesten vedrørende informasjon om psykologtjenesten.

Glimt fra studentpolitikken i 1992

ved Erik Ødegård

UTROP! HAR NOK EN GANG GLEDEN AV Å FORMIDLE EN MENINGSLOS (?) AVSLØRING, SOM LIKE GODT KUNNE HA SKJEDD I VIRKELIGHETEN!! DEN SJOKKERENDE HISTORIEN OM: -

ORVAR HAMSEN ☆

eller

EN STUDENTPOLITIKERS BENJENNERSE

TIL GLEDE FOR NYE LESERE!

AUD. MAX. Hovedgården. DET ER INNKALT TIL PRESSEKONFERANSE.

KREMT... JEG STÅR HERVED OFFENTLIG FREM OG BEKJENNER NOE JEG HAR HOLDT FOR MEG SELV I FLERE ÅR. PÅKJENNINGENE VED Å HEMMELIGHOLDE DETTE ER I DET SISTE BLITT ALTFOR STORE TIL Å KUNNE LEVE MED... KORT SAGT: JEG VIL STÅ FREM SOM STUDENTPOLITIKER! OG OPPFORER ALLE ANDRE SKJULTE POLITIKERE TIL Å GJØRE DET SAMME. TAKK FOR OPPMERKSOMHETEN...

SA DU VOLDTEKT? KRA! KRA! HVOR ER PENGA GÅTT NED? PEPPER? Dagbladet

DETTE ER SENSASJONELT!! VI SETTER DIREKTE OVER TIL HANS FAGLIGE VEILEDER FOR EN KOMMENTAR:

VEL, SÅ LENGE HAN IKKE PRAKTISERER DETTE SÅ ER DET VEL FAGLIG FORSVARLIG MEN...

BLIR HAN KASTET UT?

HVA MED FAMILIEN? DE FØRSTE REAKSJONER FRA ORVARs FAR: DIREKTEN INTERJU!!

HAN ER IKKE MIN SONN!! DU KOMMER IKKE HJEM STIL JUL! HØRER DU? HVALP!

VRÆRH

HVORDAN VIL KJÆRESTEN TAKLE DETTE? VI HAR SPURT HENNE!

HAN SOM VIRKET SOM EN SLIK ORDENTLIG MANN!

VIL HAN BLI KASTET UT AV BOKOLLEKTIVET? OG VI KAN DERFOR IKKE SE OSS I STAND TIL Å OPPRETTHOLDE VÅRT NÅVERENDE BØFORHOLD...

TINGA DINE STAR PÅ TANTEN

DEKRET

HVA VIL NÅ SKJE? VIL ORVAR HAVNE PÅ SKRÅPLANET? PROSTITUERE SEG? ELLER FINNES DET HÅP?

HVOR ER PENGA?

NÅR JEG MERKET FØRSTE GANG AT JEG VAR STUDENTPOLITIKER? -NEI, DET HELE VAR LITT UVIRKELIG...

EN DROM... JAJA... INTERESSANT...

LOBOTOMI KUN ETTER AVTALE

SPINE GAL

SLUTT

A CHALLENGE IN EUROPEAN MANAGEMENT TEAMWORK

EXPLORE YOUR POTENTIAL WITH CHAMP 93

Do you want to participate in the largest and most ambitious management competition ever? Students from all academic backgrounds and all corners of the new Europe will be taking part, from Russia in the East to Portugal in the West, and from the Mediterranean to the Arctic Circle.

Teams of four undergraduate students will compete in real-life management exercises in one of seven European forums. Successful teams will be flown to London to compete in the finals. The winning team will receive a cash prize of ECUs 2000 and enjoy an eight-week sponsored placement with Unilever, one of the world's most successful consumer goods companies.

If you think you have management potential and enjoy working in a team, send off the form below for an application pack, or contact CHAMP 93 direct on: telephone +(44) 71 262 5050, or fax +(44) 71 724 7875.

sponsored by Unilever

Champ 93 is managed by students of London Business School in conjunction with Association des Etats Généraux des Etudiants de l'Europe.

CHAMP 93 Please send me an application pack

Name _____

Address _____

I am a student at _____ University _____

Send to: CHAMP 93, London Business School, Sussex Place, Regent's Park, London NW1 4SA, UK
Requests for application packs must be received by 31st January 1993.

FRAKSJONEN SOM IKKE VIL DELTA I FRAKSJONER

FRAKSJONEN SOM ER UENIGE OM DE VIL VERE MED I NOEN FRAKSJON

ENNA IKKE I FRAKSJON

PERSONLIG FRAKSJON

UAVHENGIG

FRAKSJON SOKES

DE TEIETES FRAKSJON

MARTIN FRAKSJON

ALLER GÅ Vekk

De "varehagige" representanter:

JEG SYNES AT MIN POLITISKE TILFØRDELIGHET ER UVESENTLIG I DET STUDENTPOLITISKE ARBEID OG STILLER PÅ UAVHENGIG GRUNNLAG!

KAFFE • TE • KRYDDER

Taras

DUFTER OG GAVEARTIKLER

på Markedsplassen
tlf. 083 82254

Har du husket
JULE-TE
og
JULE-KAFFE

Vi har også godt utvalg i gaver!

GOD JUL

Han er ingen enkel mann å få fatt i disse dager, men vi greide det til slutt. Rudolf med sin røde nese ligger syltynt an foran julehøytiden, rent kondis-messig. Hans arbeidsgiver og matfar ser seg derfor nødsaget til å ofre hver en ledig stund til hardtrenoing av den stakkars skinnfellen. For ikke å glemme all den tid som kreves for å utarbeide en grundig prosjekt-plan. Det er mye som skal i boks i løpet av de neste fem ukene.

Men nå sitter han her altså. Ikke i nissedrakt, - den er til rens, lar jeg meg fortelle, men i en praktfull, hjemmestrikket islending (nissemor, blunker han til meg, en dårlig skjult stolthet lyser i hele det rødmussete ansiktet), og en flekkete, grå vadmelbukse. På beina noen velbrukte beksømsko med klo under. - For tenk om jeg skulle være så uheldig å falle på dette elendige føret, og brakk lårhal-sen - og ble liggende som en invalid i et par måneder! En skrekkelig tanke, rister han bekymret på hodet, tenk på hvor skuffet alle de små barna ville bli om ikke...

Endelig får jeg penset tanken inn på det du og jeg tenker aller mest på for tida. - Men studentene, da? Tror du ikke de setter pris på Julenissen, - at ikke de venter med like stor iver på den store dagen som de små barna gjør? Lang tids oppdem-met engstelse får utløp. - Det er jo ikke lengre siden de også nøt godt av barndommens privilegi-um, å få lov til å tro på nissen, fullt og helt, feste lit og håp til han, lengsler og ønskelister så lange som det berømmelige onde året? Har han fullstendig glemt studentene i sine bestre-belser etter å oppfylle mindreåri-ges ustanselige krav på harde gaver?

Han ser forbauset på meg etter denne noe ukontrollerte ladningen, de lyseblå øynene vi kjenner så godt betrakter meg i noen lange sekunder før han slipper fram et stort, godt smil. Han lener seg bedagelig tilbake i stolen, "hau, hau, hau!", humrer han, som bare nissen kan, og spør meg: - Si meg, unge venn, har du fullstendig mistet taket på din barnetro? Jeg rødmer dypt, ser ned i gulvet, selvsagt ikke, jeg for min del lever og ånder kun for denne skikkelsen og alt det andre koselige han bringer med seg, gjennom halve novem-ber og hele desember måned. - Joda, studentene, jeg sender nok noen tanker til dem også, vær du trygg. Minst like mange til dem som til barna, bare at de må behandles på en litt annen måte. Studentene ønsker jo som kjent slett ikke at noen skal få det minste snev av mistanke om at de tror på julenissen, "hau, hau!", han ler igjen, sender meg

I denne søte barnetro

et allvitende smil. Så du forstår vel det, min kjære skribent, at jeg må forholde meg litt anner-ledes til dem enn til barna, litt mer diskret, på et vis ligge litt lavere i terrenget. Men jeg vet hva det er de ønsker seg, ikke den aller minste forhåpning går meg forbi, og de vet så godt at jeg vet.. Og jeg kan ikke annet enn nikke, selvsagt, sjefspsyko-logen, tankeleseren framfor noen, all min angst var fullsten-dig ubegrunnet, han svikter oss aldri. Jeg nikker og nikker.

- Men, buser han brått ut, jeg skvetter i stolen på den andre siden av bordet, - er dere studenter så helt sikre på at dere virkelig har gjort dere fortjent til Julenissens fulle og hele opp-merksomhet, min omtanke og kjærlighet?

Så sannelig har ikke denne gode mann tatt ordet rett ut av munnen på meg, nå er det jeg som skal sitte og svare, ja, beint ut forsvare studentene. - Øh, ja - , hva er det egentlig du venter av

oss, da, får jeg stotret frem i et stakket forsøk på å komme på den journalistiske offensiven igjen.

Han lener seg framover mot meg, streng i blikket, jeg minnes plutselig med skrekkblandet fryd min barndoms brummende "Er det noen snille barn her?" - et være eller ikke være den gang som akkurat i dette øyeblikk. - Du må huske at det er en hel rekke ting du burde ha gjort, mange mennesker du skulle ha vært snill mot. Jeg føler en merkelig skyldsbetyngeelse kribler seg oppover ryggen. - Hvor ble det av alle de brevene du lovt å skrive til mor og far denne høsten? Tross alt har de jo tilgodesett deg med noen slanter nå og da, har de ikke? Og din gamle bestemor, hun hadde sikkert syntes det var fryktelig koselig om du ofret henne en liten hilsen nå og da. Tenk på alle de deilige småkakene du har spist hos henne opp igjennom årene, for ikke å glemme hennes

uovertrufne varme sjokolade, laget av ekte, mørk kokesjoko-lade, med krem. Kan du forres-ten minnes den tirsdagen i september du satt så bedagelig på bussen hjem, og fikk så voldsomt mye interessant å betrakte utenfor vinduet da en eldre herre kom og trengte en sitteplass?

Jeg vrir meg litt, føles meg alldeles avkledd og synes dette blir litt vel mye av en fokusering på min person. Men før jeg får sagt noe som helst durer han videre, - han har virkelig fått blod på tann nå, denne barne-kjære og godslige gamlingen, det gråhvite skjegget vipper av indignasjon.

- Selvsagt glemmer jeg ikke studentene, men av og til får jeg en følelse av at de har misfor-stått noe ganske viktig noe. Man må gi for å få - nemlig. La oss bare se på Lånekassa (huff a' meg, tenker jeg, og lurert på hvor i all verden dette intervjuet skal ende. Jeg hadde da vitterli-

gen bare tenkt å pludre i vei om småkoselige ting som engler, pakker og juletre glitter) - altså, Lånekassa, - når den låner deg så masse penger, da bør jo du være snill og flink tilbake, eller hva mener du?

-Joda, mumler jeg, temme-lig overkjørt, - men vi er jo ganske flinke, i alle fall av og til. Har du sett hvor mange studenter det er som sitter og strileser på lesersalalen i disse dager? Og det er faktisk en del som sitter der ellers i semesteret også, selv om noen flere kanskje kunne... jeg kommer ikke lenger, ser bare utmattet på min barndoms helt som akkurat nå mer og mer står fram som en ufyselig moralens vokter, min tvilsomme samvittighets påpas-ser in person.

Men så slår han brått om, kanskje noe formildet av mine blussende øreflipper, mitt flakkende blikk og penna som bare blir liggende tafatt i fanget mitt. Han er igjen den velsigna godslige, sender meg et beroli-gende smil, og før han har sagt et eneste ord aner jeg en jule-stjerne, klar og vakker på den svarte vinterhimmelen. Og kanskje ett par-tre pakker under grana i år også. Jeg kan igjen puste rolig, han sier: - Du vet, jeg ser jo alt det dere gjør, dessuten har jeg en masse små assistenter som er ute og sonde-rer for meg

(Jeg sender de små hjelperne en dypt taknemmelig tanke). Du kunne sikkert ha lest mer og lufta den stakkars, støvete puddelen til din 86 år gamle nabofrue litt oftere. Men jeg så det nok, at du leverte en analyse på instituttet ditt en gang i oktober, dessuten mener jeg å erindre at du avså en tier til de chilenske musikere som stod i Storgata og spilte så optimistisk her en lørdag, mens de holdt på å fryse seg reint forderva.

Han reiser seg møysommelig opp, takker for kaffen, og de tørre pepperkakene som var innkjøpt kun for anledninga. Jeg oppdager brått alle spørsmålene som står ubesvarte på den proffe presse-blokka mi, men vet så inderlig godt at det ikke finnes noe mer i hele verden å spørre Julenissen om. - Du skal se, og alle studentvennene dine med deg, du får hilse dem fra meg, han tar på seg de lodne, grå ullvottene sine og er snart på vei tilbake til sitt eget lune jule-verksted, - dere skal se det blir jul i år også.

Og jeg kjenner, på alle studenters vegne, en overstrøm-mende lykke brer seg langt inne i sjela mi.

Av Ingrid Neerland Walseth
Tegning: Hilde Klemetsdal

ÅRET SOM GIKK...

I løpet av det siste året fikk vi inn 5.951 nye titler:
i øyeblikket ligger det 17.471 titler i boksystemet vårt.

Vi foretok 21.471 bokbestillinger: 59 % av dette på norske bøker. (tall pr. 23.11.91 -23.11.92)

Vi solgte bøker for tretten millioner kroner: en økning på 24% fra året før.

RESULTATET AV ALT DETTE?

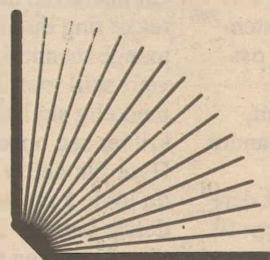
Bra for oss alle: Bokhandelen har fått bra økonomi, flere ansatte, og bedre hjelpemidler.

Du har fått bedre bokutvalg og bedre service.

ÆRES DEN SOM ÆRES BØR...

Det er deg vi har å takke, du som er student i Tromsø og som kjøper bøkene dine hos oss: du har lagt igjen så mange penger i år at du har sikret framtida til din egen bokhandel.

**TAKK FOR HVA DU GJORDE
FOR BOKHANDELEN I 1992, OG
VELKOMMEN TILBAKE VÅREN-93.**

AKADEMISK KVARTER

B O K H A N D E L

Hovedgården, Universitetet i Tromsø, 9005 Tromsø. Tlf. (083) 44920 Faks (083) 44919

Vitenskapen er tokjønnet!

I et intervju i forrige Utopia gjengir Erica Engelstad et syn innenfor feministisk filosofi som kan virke svært uheldig hvis det blir stående som noe annet enn en del av en større diskusjon.

Det blir sagt at vitenskapen er MANNLIG i sitt vesen. Forskeren blir fremstilt som en mann som skal erobre og kontrollere naturen, og det er KVINNEN som er denne naturen. Det brukes en rekke metaforer som gir assosiasjoner til mannens opphøydhed, som f.eks. at man skal "gjennomtrengre" naturen.

At menn lenge har hatt enerett til mange viktige områder, og kanskje har forsøkt å utfordre dem etter sin opplevelse av verden, det er én sak. Men at disse samme felt EGENTLIG skulle være mannlige, det er noe helt annet. Vi kvinnelige forskere gjør oss selv en bjørnetjeneste om vi aksepterer - og viderefører - dette som vitenskapen om HVA SOM ER VITENSKAP.

Kunnskap er makt - fortsatt

Opp gjennom århundrene har en stadig mer framskreden vitenskap satt stopper for en rekke forestillinger om hva kvinner og menn er, som utelukkende har styrket kvinnes posisjon. På biologiens felt trodde man engang at mannens bidrag i sædcellen var det fulle

menneske, bare i lite format! Kvinnen ga så dette grobunn, som jorda gir vekstmuligheter for frø. Da det ble kjent at kvinnen med eggcellen bidrar med (minst?) 50% til arveanleggene, da falt én av de gamle feilforestillingene som lenge hadde bidratt til å holde kvinnene nede.

Da de etterhvert så utskjelte testene av IQ (intelligenskvotient) ble alminnelige for skolebarn i USA, oppdaget man noe nytt som igjen slo sprekker i forestillingene om hva menn og kvinner var gode for. Det viste seg at jentene i gjennomsnitt faktisk scoret litt mer enn guttene i slike tester. Det hadde man ikke regnet med!

Halve jorda - halve kunnskapen?

Innenfor en del av feministisk teoribygging er det flere innfallsvinkler som blir akseptert litt for raskt. Dette kan bli til stor skade når det er perspektiver som ikke er nok fundamentale i sin nytenkning, og som ukritisk kanskje egentlig begrenser det felt vi kvinner egentlig har til rådighet når også VI skal prege vitenskapen.

Vitenskapen kan også brukes for å skaffe mer kunnskap, som gir tilbake til både menn og kvinner bedre forståelse for hva verden er. Da er det vitenskapen selv som er det viktigste hjelpemiddel! Her har forøvrig de ulike disipliner nokså ulike utgangspunkt. Samfunnsfag som kan gjøre kvinner usynlige i det norske samfunnet, blir annerledes enn realfag hvor utfordringene trolig ligger mer konsentrert på det vitenskapsteoretiske plan. Og innenfor medisiner skulle det f.eks være et strategisk spørsmål om sykdommer som kvinner lider mest av, i forskning og behandling har samme prioritet som de menn lider mest av.

Kvinneforskning - den vanskeligste forskningen?

I eget arbeid med nordnorsk utvikling og virkelighet, ser det ut til at det beste hjelpemiddel ikke nødvendigvis er noe spesielt sofistikert kvinnespektiv, men utgangspunkt i det banale faktum at kvinnene nå engang ER minst halvparten av befolkningen. De gjør sikkert (minst?)

halvparten av arbeidet, og er verken blinde, døve - eller tause, eller så forknytte at de aldri tenker selvstendige tanker. At dette kanskje har en rekke implikasjoner, sier seg selv. Det gjelder å synliggjøre dem.

Hvis vi så ikke har teoretiske modeller eller tilnæringsvinkler overfor kvinnes tilværelse eller vilkår, så må vi arbeide for å bygge dem opp. Og hvis vi i dette arbeidet ikke har begreper som passer, så må vi bygge opp dem også! Dette er vanskelig, men helt nødvendig nybrottsarbeid slik det noen ganger er nødvendig.

I denne prosessen må vi være kritisk utprøvende også overfor det som blir presentert som kvinneforskning. - Er det god forskning, som forenkler og klargjør den forståelse vi trenger? Eller er det ytterligere tåkelegging, som kan virke som legitimering for et samfunn hvor kvinner blir skjøvet tilside? Dette siste kan naturligvis gjøres selv om vedkommede forsker har de beste hensikter.

Metodegrunnet - mer felles enn vi tror?

Så opplever en også at enkelte mannlige professorer kan ha gjort grunnleggende - kjønnsløse - metodefeil i arbeid hvor de er kommet til så "mannskretsene" perspektiver og konklusjoner at en kritisk forsker må forsøke å gå det "etter i sømmene". Kritik for dette kan bli avfeid med at det er "gjentatt feministisk kritikk", og at kvinneforskningen ikke oppsto før senere. - Men det er jo ikke det det er tale om! Virkeligheten kan også enkelte ganger bli forvrengt fordi menn av og til svikter de vitenskapelige grunnholdningene som ikke har noe spesielt med kvinnekamp å gjøre. Det ser ut til at enkelte mannlige forskere følger vitenskapelige regler bare når det passer dem.

En gang da jeg diskuterte disse spørsmålene med historikeren Johan Borgos, spurte jeg hvorfor han hadde lagt så sterk vekt på kvinnes betydning i kystkulturen. Andre menn gjorde det jo ikke. "For meg er det et spørsmål om god eller dårlig forskning", svarte han. Hans definisjon av "fiskarbonden" er forøvrig "en fisker i bukse, en

bonde i stakk, og en flokk barn som etterhvert hjelper til" Alt så er det tale om en type hushold med i utgangspunktet to personer - og aldri kun én person!

Vitenskap er å flytte kunnskapsgrensene

At menn som ikke har anvendt tusenvis av arbeidstimer med småbarn og omsorgsarbeid har utviklet så gode teorier på dette feltet, og at de lite kritisk gjentar lettvinde framstillinger om hva "arbeid" er, er så sin sak. Det betyr ikke at kvinner OGSÅ må gjøre det. Vitenskapelig aktivitet drives nå engang for å UTVIDE våre kunnskaper og vår forståelse. Det er her vi kvinner kan ta høyttidelig - og gjøre til vitenskap - de erfaringer også vi har. Går vi et stykke tilbake i tiden, ser en at heller ikke mennesenes daglige arbeid alltid har passet inn under de kriteriene som dagens økonomer stiller til hva de definerer som arbeid.

Når kvinnene i noen generasjoner har preget vitenskapen, vil den nok virke mindre mannlige i sitt vesen, slik vitenskap alltid er blitt preget av de gruppene som slipper til. Erica Engelstad sa trolig i intervjuet at den feministiske kritikken hun gjenga, gjaldt situasjonen slik den kan virke i dag. Og så har vel to små-ord falt ut i farten, slik det ofte skjer i travel journalistikk.

Når nye gruppers kompetanse blir farlig

Forrige vinter hadde Universitetet i Tromsø besøk av flere medlemmer fra frigjøringsbevegelsen ANC i Sør-Afrika, (men det var få som møtte opp for å høre på dem.) En av dem het David, etternavnet husker jeg ikke i farten. Jeg fikk noen samtaler med ham utenom. Der fortalte han at det i Sør-Afrika riktignok var svarte studenter som studerte antropologi, men myndighetene sørget alltid for (diskret naturligvis) at ingen svarte besto den siste, avsluttende eksamen. - Er det noen som undres på hvorfor?

Anne Grethe Flakstad,
stipendiat ISV

Prelatens hjørne

Kjære student, ja nå må du ikke få sjokk. Huskapellene er tilbake igjen. Den norske kirke ser deg. Så nå må du bare være snill, ellers får du ingen gaver til jul. For dette er ikke julenissen, nei. Her har vi hukommelse som et parti elefanter på julebord. Apropos julebord i år, skal jeg ikke delta på noen julebord, nemlig. Kanskje bare på det lille som denne ærverdige blekka spanderer på sine utvalgte spaltister. Men det ser jeg jo på som sosialarbeid og omsorgspliktøp. Kort sagt overtidsbelagt kveldsarbeid for utilpasse studenter i førjulstemning. Og den glimrer jo med sitt fravær i denne kresetid. Penger er det lite av og det vesle kvantumet som du måtte ha skal jo brukes til å komme seg hjem med. Så får far og mor betale resten av julefesten. Nei, la oss håpe at denne julen kan bli litt annerledes enn tidligere etegilder. Det er opp til den som eter. Skjønt i julen blir vi som barn igjen. Og barn er som kjent noen av de verste vandedyrene som finnes. Alt skal være som før og de vet nøyaktig hvor ting sto før. Kort sagt; det som kan tenkes nytt skal bekjempes til fordel for det gamle. Det gamle som er bærer av minner og juletradisjoner. Tradisjoner som bringer frem i oss en lengsel etter barndommens idylliske juleleder og harmoni. For i julen skal alle være snille mot hverandre. Mot dyrene, mot nissen, mot bestemor og mot de fattige og undertrykte. Kjøp julegaver og gi almisser så kan du med god samvittighet feire din jul. Huffemeg for et gnål, det var egentlig ikke meningen at dette lille førjulshyl skulle få en sosialistisk profil. Men man vet jo aldri hva som kan skje når PC-en løper løpsk. Eller for å si det på godt dataspråk; Gi-Go. Garbage in, garbage out.

Nå i denne søte førjuls- og eksamenstid får vi holde godt fast i hverandre og tenke på de gamle visdomsord om at mennesker er alltid mer verd enn ting. Og det var jo nettopp det som juleevangeliet skulle fortelle oss. Hvis vi bare orket å høre. Hvis vi bare kunne tro eller i det minste håpe på at det var sant. Fred på jorden, synger englene. Tenk om det kunne bli sant snart. For det høres jo nesten ut som et hån mot oss som vet så alt for mye om ufreden i verden. Poenget blir da med en stoisk stahet å overse mediens dommedagsprofetier og heller lytte litt mer til englenes sang denne julen. For det kommer en fortsettelse etter de første fredssønsker; blant mennesker som har Guds velbehag. Det vil si at til tross for at vi gjør så godt vi kan for å ødelegge verden og hverandre, så har ikke Skaperen gitt oss på båten enda. Selv om vi godt kunne forstå at han ville gjorde det. Men så er det jo det da at vår forståelse er jo noe begrenset av alle våre sansers fulle bruk. Derfor ønsker jeg deg en god og fredelig jul, min venn, uansett!

Med glade juleønsker fra
Dagfinn, pastor loci/o.

Dikt utan namn

Eit hurtigtog
med VIP-bagasje
(very important),
anar so vidt
-so er det vekk!

Dei seier det er
eksplosiv glede,
-dei har rett!

Vennskap i minusgrader

Edle krystaller
i venleikens farge,
glitrar på isholker,
støttande varme

Gult og tydeleg,
trygt under beina

Edle krystaller
i venleikens farge

Annette

Uheldig forkorting

Innlegget "Rammes jusstudenter av tregangersregelen" som var på trykk i forrige utgave av Utopia, var forkortet av plasshensyn. Innsenderen var svært misfornøyd med måten det ble forkortet på, fordi en del viktige sider ved saken etter hennes mening var falt bort. Vi beklager dette.

Red.

HAM - det var sterkt

Ja, så har man vært på sitt første HAM -og det var sterkt. Absolutt.

For det første var det sterkt å se at så mange møtte opp, faktisk mellom en og to prosent av studentmassen ved Ui-Tø. Fantastisk å ha et så representativt organ.

For det andre var det sterkt å se i hvilken grad møteledelsen kjente debattantene ved navn. Før jeg måtte springe til bussen, observerte jeg to av tyve (jeg var selv en av dem) som han ikke kjente. -Det blir 10 prosent. En tanke åpenbarer seg. -Er det mulig at HAM er møteplass for gjengen, de aktive, som på denne måten

styrer studentpolitikken? Det høres litt betenkelig ut, så det stemmer sikkert ikke.

For det tredje: Jeg leste saks-papirene før møtet. Sterkt! Men jeg skjønnte ikke mye av det som sto der, særlig ikke når det gjaldt opplegg uravstemning/vedtektsendringer/valg av "øverste organ". Virkelig sterkt, at så mange opplyste studenter ikke klarer å utnytte sine tanker på en bedre måte.

Som sagt, jeg måtte gå for HAM var slutt, og i skrivende stund vites ikke hvordan det gikk med votingene. Men jeg har et forslag til hva vi skal stemme over ved uravstemning, som inneholder to (eller tre, helst ikke

fler) klare alternativer til styringsopplegg i studentpolitikken. Uten å ha studert reglementene, kan jeg tenke meg å foreslå f.eks en eller to studenter fra hvert institutt, valgt på instituttallmøte, samlet i et studentråd som det øverste organ. Men jeg vet jo ikke om jeg har forslagsrett engang!

En Hovedsak må være å gi alle studentene reell mulighet til å delta i politikken, og da tror jeg min går via instituttallmøtet.

Med frustrert og forvirret
hilsen,
Nina Haug Johansen
(Hun i blå skjorte)

Med dette vinterbildet, fotografert av Snorre Sanner, sier Utropia takk for i år og ønsker leserne en riktig god jul og et meningsfylt nytt år.

Året som ligger bak oss har vært et spennende år for Utropia. Vi føler også at vi har oppnådd en nærmere kontakt med leserne, noe vi setter stor pris på.

Neste kalenderår tegner til å bli enda mer spennende, med hyppigere utgivelser, tre nye redaktører - inkludert kulturredaktør i nyopprettet stilling - og en stor stab av journalister og fotografer som er villige til å gjøre en innsats.

Men fremdeles er vi avhengige av en fortsatt nær kontakt med leserne, i form av debattinnlegg, ris og ros, og vi er ennå interessert i flere frivillige medarbeidere.

Velkommen tilbake over nyttår!

Mens vi venter på Polarinstituttet...

Dette er Utropia sin faste meldingspalte. Savner du noe, tips oss. Kontakt Tomas på Utropia-kontoret vis á vis ISV kantina.

Om vi mot formodning skulle få Polarinstituttet før neste nummer så frykt ikke. Spalten fortsetter likevel.

Tirsdag 1. desember

Tromsø Kristelige Studentforbund samler seg i Bymisjonshuset i Grønnegata 73 for å spise grøt og drikke gløgg. Det er ikke eksamensrelevant, men garantert ukommersielt.

TSI Volleyball damer spiller mot Tromsø lærerhøgskole på Stakkevollan.

Onsdag 2. desember

Tromsø Studentspeiderforening (TØSSG) har temakveld hvor de blant annet skal lage T-skjorte.

Torsdag 3. desember

TSI Volleyball damer spiller mot Storfjord VBK-2 klokka 19.00 på Stakkevollan.

Fredag 4. desember

Filmklubben viser "Døden i Venedig" av Luchino Visconti. Filmklubben skriver at den homoseksuelle-apokalyptiske stemningen i filmen er noe av det ypperste som er laget.

Det er konsert med Bel Canto på Kulturhuset.

Lørdag 5. desember

Filmklubben viser den norske filmen fra 1940: "Tørres Snørteveld" av Tancred Ibsen. Det er historien om en bondegutt som drar til byen for å gjøre økonomisk suksess. Alfred Maurstad har hoverollen.

Ungdomsgudstjeneste med Tromsø Kristelige Studentlag (TROKS). Tema er "Ta Gud på alvor". Rom 15, 4-7.

Den finske gruppen Rimpparemmi holder en konsert med sin egen og moderne versjon av finsk folkemusikk.

Tirsdag 8. desember

Tromsø Kristelige Studentforbund holder messe i kapellet på RiTø klokka 19.00. Ved Jon Kristian Sletteberg.

Onsdag 9. desember

TØSSG avholder en spillkveld i dag.

Torsdag 10. desember

TROKS juleavslutning i kantina på Lærerhøgskolen.

Lørdag 12. desember

Filmklubben viser Ingemar Bergmans "Fanny og Alexander" fra 1982.

TSI Volleyball damer spiller mot Storfjord VBK-1 klokka 13.00 i krokenhallen.

Torsdag 24. desember

I dag er det 1992 år siden israeliten Jesus Kristus ble født under uverdige forhold i en fjøs. Det har vært endel diskusjon om hvorvidt datoen er riktig, men grunnholdningen hos den norske befolkningen er at denne dagen skal markeres som hans fødselsdag. Han har imidlertid de siste par hundre årene møtt sterk konkurranse fra julenissen som dagens viktigste person.

Torsdag 31. desember

I kveld markerer store deler av verden avslutningen på året 1992, og feirer at vi trer inn i 1993. Det er imidlertid helt tilfeldig at denne datoen er blitt valgt og dagen kunne like gjerne blitt hetende glottsdag 43. kjennomber og vært mest kjent for å være St. Magnuss messe.

Men vi ønsker likevel alle våre lesere et godt nytt år.

O jul med din glede

Du gikk der og ante fred og ingen fare. Hadde ikke en mistanke i hele verden. Gikk og sullet med dine egne fredelige tanker. Førrige helg. Eksamen. Middag i dag. Kjæresten. Glatt føre, - å holde seg på beina. I alle fall ikke tryne foran vinduet på UB-kantina. Studielån. Eller mangel på sådant. Hverdagslige tanker i en hverdagsstudents liv. Stille og rolig, altså. Alt på det gode gamle. Ingen fare.

Men på ett eller annet tidspunkt skjer det noe. Ett eller annet sted på veien, i vintermørket. En snikende følelse, en ullen anelse langt nede i underbevisstheden. Du mener å ha registrert den en gang tidligere også, for et par dager siden. Hva i all verden er nå dette for noe merkelig, - som kommer og pirker i hverdagsgrubleriene på denne måten?

La meg nå komme her og være den forløsende ånd, frelse deg ut av denne utholdelige uvisheten, - og alt dette kun ved hjelp av ett ord, et mana. Les sakte og omhyggelig. Jeg sier det bare x ganger. Så for all del - konsentrer deg nå.

J-U-L. J-u-l-e-s-t-e-m-m-n-i-n-g. Du kan si hva du vil. Liker ikke jula. Bare pes med disse evindelige presangene, og det eneste man selv innkasserer er velmenende gamle tanter myke pakker, tennissokker og hjemmestrikkede vaskekluter. Men... litt koselig er det nå likevel. Hvis du ser over og under og bort fra alt det kommerse og kjedelige. Ikke kjemp imot lenger, bare gi deg det

uungåelige i vold, - la deg flyte med strømmen, det er langt mer ukomplisert og behagelig. Jula er ikke til å komme bort fra, så hvorfor stritte imot?

Mitt råd er altså; sett deg ned, hvor som helst, når om helst og tenk. La julestemninga sige innover deg, kjenn hvordan den brer seg utover i kroppen, armer, bein, fingre og tær. Hjerte og sjel.

Noen ord til hjelp når du går hjem for kvelden, under en kald, klar stjernehimmel, med Tromsdalstind blå og himmelighetsfull et sted på andre siden. Tenk, filosofer, gruble, funder; juletid, julestjerne, juletrepynt, julelys, julekort, juletre, julegleder, julesanger, juleutstillinger, julegavepapir, juleantrekk, julejul. Forestill deg alt det koselige, talglys, julenek med fugler i, ribbe og surkål. Glitter i treet, Mahalia Jackson med sin praktfulle "Silent Night", mandariner og juleheftene. Konfekt foran peisen, Disneys julekavalkade og Askepott og de tre nøttene.

Og etterhvert, en velsigna julefred som senker seg, - fjernt fra alt som heter studier, eksamen og studielån. Hyller deg inn i en silkenmyk, doven tilværelse bestående av seine julefrokoster med hjemmelaget sild og Waldorfsalat, noen gode bøker og, for ikke å glemme, familien din. Det er ikke lenge igjen nå, bare noen kjappe uker. Godt er det. Ha en deilig, deilig jul!

Ingrid Neerland Walseth

Årets
jule-
nøtt

HVIS DU KLARTE Å FINNE 5 FEIL
HER MA DU VÆRE SPENNA GÆERN.